

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**ZPRÁVA O ČINNOSTI
SYSTÉMU RYCHLÉHO VAROVÁNÍ
PRO POTRAVINY A KRMIVA (RASFF)
V ČESKÉ REPUBLICE
ZA ROK 2012**

PRAHA, ČERVENEC 2013

Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF) je jedním z mechanismů kontroly bezpečnosti potravin a krmiv na území jednotného trhu Evropské unie.

Zpracování závěrečné zprávy umožňuje podávání jednotných informací o systému RASFF, jak vůči státním a unijním institucím, tak i směrem ke spotřebitelské veřejnosti. Zároveň se tím naplňují úkoly Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010 – 2013. Obdobná zpráva, shrnující fungování RASFF na úrovni EU, je vydávána Evropskou komisí.

Roční zpráva o činnosti RASFF v České republice je pravidelně zpracovávána od roku 2005. Obsahuje vysvětlení fungování RASFF, zhodnocení jeho funkčnosti, textové a grafické vyhodnocení jednotlivých typů oznámení a toxikologický slovníček přibližující nejčastěji se vyskytující látky v potravinách a krmivech.

MUDr. Viera Šedivá
vrchní ředitelka sekce potravinářských výrob
– Úřad pro potraviny

Obsah

Úvod	4
Kategorie oznámení	5
Principy fungování RASFF v ČR	6
Schéma fungování RASFF v ČR	7
Statistika oznámení v roce 2011	8
Oznámení přijatá systémem RASFF v ČR	10
Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly trhu	12
Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly dovozu	14
Oznámení týkající se ČR rozdělená podle typu nebezpečí	16
Přehled jednotlivých nebezpečí u vybraných kategorií výrobků	18
Tiskové zprávy v roce 2012	21
Závěr	22
Slovníček	23
Přílohy	30
Seznam zkratk	41
Seznam tabulek	42
Seznam grafů	42

Úvod

Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF) slouží pro sdílení informací o přímých nebo nepřímých rizicích ohrožujících zdraví lidí, zvířat a životní prostředí, která pocházejí z potravin nebo krmiv. Hlášení vyměňovaná systémem RASFF slouží zejména k zabránění uvedení rizikových potravin a krmiv do oběhu, případně jejich stažení ze společného evropského trhu.

Na evropské úrovni funguje systém rychlého varování již od roku 1979 a je spravován Evropskou komisí (EK). Je zřízen formou sítě, která kromě Evropské komise zahrnuje členské státy Evropské unie, státy Evropského sdružení volného obchodu (Norsko, Island, Lichtenštejnsko, Švýcarsko) a od roku 2002 Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA).

Systém RASFF vychází z článků 50 – 52 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví se postupy týkající se bezpečnosti potravin.

Dle článku 50 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, aniž by byly dotčeny právní předpisy Evropského společenství, členské státy neprodleně oznámí Evropské komisi prostřednictvím systému RASFF:

- a) všechna opatření, která přijmou s cílem omezit uvádění potraviny nebo krmiva na trh nebo prosadit jejich stažení z trhu nebo zpětné převzetí, pokud již byly dodány spotřebitelům, z důvodu ochrany lidského zdraví před rizikem, které vyžaduje rychlé jednání;
- b) všechna doporučení profesionálním hospodářským subjektům nebo dohody s nimi uzavřené, které mají za cíl na základě dobrovolnosti nebo povinnosti dosáhnout toho, aby se z důvodu vážného rizika pro lidské zdraví vyžadujícího rychlé jednání zabránilo uvedení určité potraviny nebo krmiva na trh nebo jejich případnému užití nebo aby toto uvedení na trh či užití bylo omezeno nebo aby se na ně vztahovaly zvláštní podmínky;
- c) všechny případy odmítnutí šarže, kontejneru nebo nákladu potravin nebo krmiv příslušným orgánem na hraničním přechodu v Evropské unii, které souvisí s přímým nebo nepřímým rizikem pro lidské zdraví.

Detailní pravidla fungování systému RASFF a role jednotlivých členů RASFF upravuje Nařízení Komise (EU) č. 16/2011, kterým se stanoví prováděcí opatření k Systému včasného varování pro potraviny a krmiva. Publikace nařízení je završením několikaletého procesu příprav, vlastní tvorby a připomínkování uvedeného dokumentu ze strany členských států, stejně jako interních konzultací v rámci EK.

Kategorie oznámení

V rámci systému RASFF existují čtyři kategorie oznámení:

- **Varování (Alert notification)**

Předmětem tohoto oznámení je rizikový výrobek: potravinu, krmivo nebo materiál a předmět určený pro styk s potravinami (Food Contact Materials – FCM), který představuje přímé nebo nepřímé riziko pro zdraví lidí nebo zvířat. Jedná se o výrobek, který se vyskytuje na trhu a tudíž je zapotřebí okamžitě zajistit návazné kroky v souladu s příslušnými právními předpisy a závaznými normami.

- **Informace (Information notification)**

Předmětem oznámení je rizikový výrobek, který nesplňuje některé chemické, fyzikální nebo biologické požadavky na zdravotní nezávadnost. Jedná se o výrobek, u kterého není pravděpodobný vznik akutních nepříznivých zdravotních následků, a tudíž se nevyžaduje bezprostřední zásah (výrobek se nedostal na trh anebo se na trhu již nevyskytuje).

- **Odmítnutí na hranicích (Border rejection notification)**

Předmětem oznámení jsou potraviny anebo krmiva, které byly zamítnuté na vstupu do Evropské unie z důvodu rizika.

Je rozlišena na

- a) „informační oznámení vyžadující další údaje“, kterým se rozumí informační oznámení v souvislosti s produktem, který je nebo může být uváděn na trh v jiné členské zemi;
- b) „informační oznámení zasílané na vědomí“ se rozumí informační oznámení v souvislosti s produktem, které:
 - i) se vyskytuje pouze v oznamující členské zemi, nebo
 - ii) dosud nebyl uveden na trh, nebo
 - iii) již není na trhu.

- **Novinka (News notification)**

Všechny druhy informací vztahující se k bezpečnosti výrobků, které nebyly oznámeny členským státem jako „Varování“, „Informace“ nebo „Odmítnutí na hranicích“, ale které jsou považovány za důležité pro dozorové orgány členských států.

Principy fungování RASFF v ČR

Zkušební provoz systému RASFF byl v České republice zahájen v srpnu roku 2003. V současné době funguje systém RASFF v souladu s ustanovením § 18 odst. 2 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů a § 16b zákona č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů. Následně v roce 2005 bylo vydáno nařízení vlády č. 98/2005 Sb., kterým se stanovuje systém rychlého varování o vzniku rizika ohrožení zdraví lidí z potravin a krmiv. Podpůrným strategickým dokumentem je Usnesení vlády ČR č. 61/2010 ke Strategii bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010 – 2013.

Úkoly členů sítě definuje nařízení vlády č. 98/2005 Sb. Detailněji jsou upraveny v dokumentu Metodický postup přenosu informací v rámci systému RASFF v České republice, který je závazný pro všechny členy sítě RASFF v České republice, a ve kterém jsou definovány vnitřní postupy jednotlivých ústředních orgánů státní správy.

Evropská komise komunikuje v členských státech s tzv. národními kontaktními místy (NKM). NKM v České republice bylo zřízeno při Státní zemědělské a potravinářské inspekci (SZPI). NKM v České republice dále komunikuje s členy sítě, resp. jejich kontaktními osobami. Celý systém v České republice je pak koordinován Ministerstvem zemědělství (MZe) konkrétně sekretariátem Koordinační skupiny bezpečnosti potravin (KSBP), v součinnosti s Ministerstvem zdravotnictví (MZ).

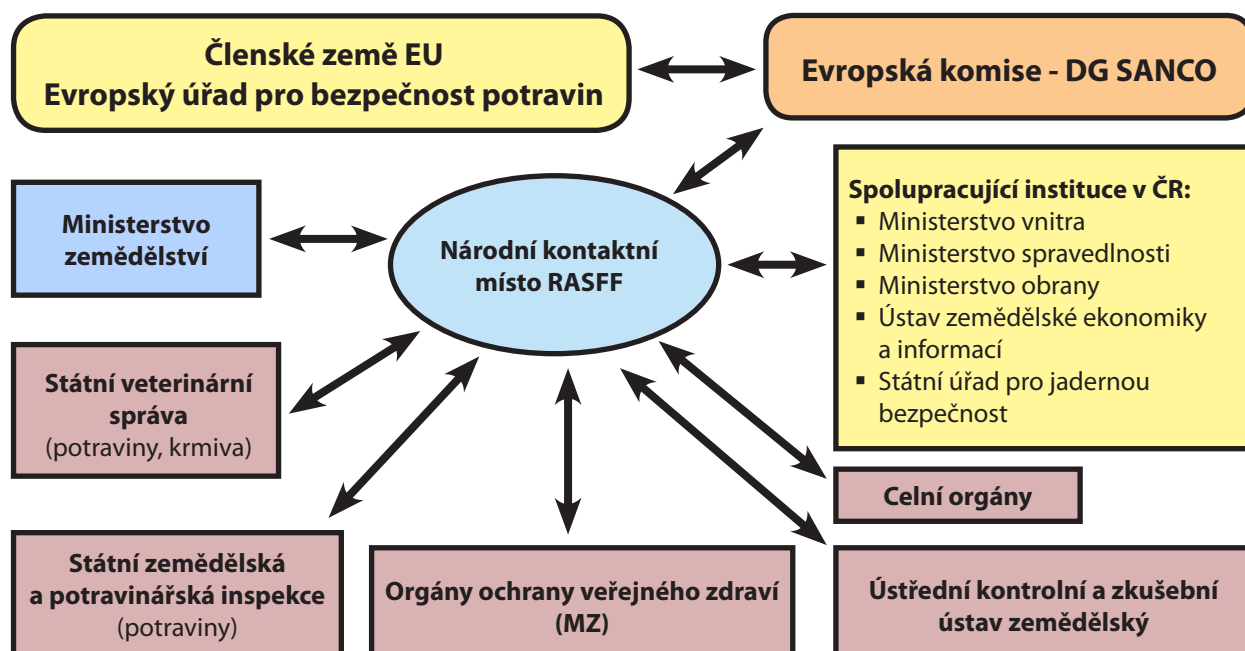
Publikačním centrem, které shromažďuje a zveřejňuje informace, je Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI).

Jednotlivými členy sítě RASFF v ČR jsou:

- Ministerstvo zemědělství ^{1,2}
- Ministerstvo zdravotnictví ^{1,2}
- Ministerstvo spravedlnosti ^{2,4}
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost ^{2,4}
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce ^{2,3}
- Státní veterinární správa ^{2,7}
- Orgány ochrany veřejného zdraví (Ministerstvo zdravotnictví) ^{2,5}
- Orgány ochrany veřejného zdraví (Ministerstvo vnitra) ^{2,4}
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský ^{2,6}
- Celní orgány ^{2,4}
- Orgány veterinárního dozoru (Ministerstvo obrany) ^{2,8}
- Ústav zemědělské ekonomiky a informací ^{2,4}

1. § 15 odst. 3 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
2. Nařízení vlády č. 98/2005 Sb., kterým se stanoví systém rychlého varování o vzniku rizika a ohrožení zdraví lidí z potravin a krmiv
3. § 15 odst. 4 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
4. § 14 odst. 2 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
5. § 78 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
6. § 16 odst. 1 zákona č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů
7. zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
8. § 43 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Schéma fungování RASFF v ČR

Zástupci členů sítě RASFF se na základě informací získaných z hlášení při řešení jednotlivých případů obrací přímo na zainteresované subjekty. Pokud nastane potřeba informovat veřejnost, provozovatel tak musí učinit sám. Jednotliví členové sítě však mohou k případům dle svých kompetencí vydávat tiskové zprávy, které jsou pak zveřejněny na jejich webových stránkách a na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Pro koordinaci postupů v rámci sítě RASFF funguje pracovní skupina, ve které jsou zastoupeni členové sítě RASFF. Jednání pracovní skupiny je svoláváno v případě potřeby, minimálně však jednou ročně. Na programu jednání jsou zejména informace projednávány v rámci pracovní skupiny Evropské komise. V roce 2012 se pracovní skupina sešla jednou.

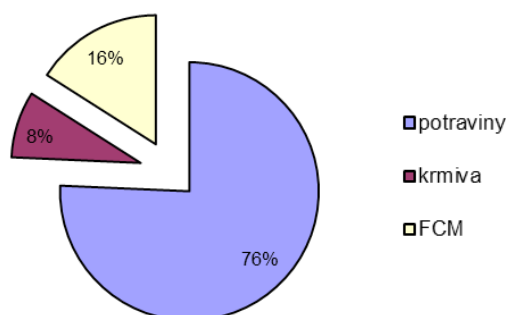
Pracovník národního kontaktního místa při SZPI zastupuje ČR na pravidelných jednáních Pracovní skupiny pro RASFF při Evropské komisi, která zahrnuje delegáty všech členských států Evropské unie. Pracovní skupina řeší především organizaci jednotných postupů systému RASFF v EU.

Statistika oznámení v roce 2012

Z celkového počtu 3424 originálních oznámení zpracovaných na úrovni Evropské unie v roce 2012 se České republiky týkalo celkem 144 oznámení (viz příloha A, B, C). Jedná se o oznámení, ve kterých byla Česká republika uvedena jako země původu nebo byl do ní výrobek distribuován, nebo ve kterých byla Česká republika uvedena jako dodavatel. Počet oznámení v kategoriích Varování, Informace, Odmítnutí na hranicích a Novinka byl v České republice v poměru: 51 : 82 : 10 : 1.

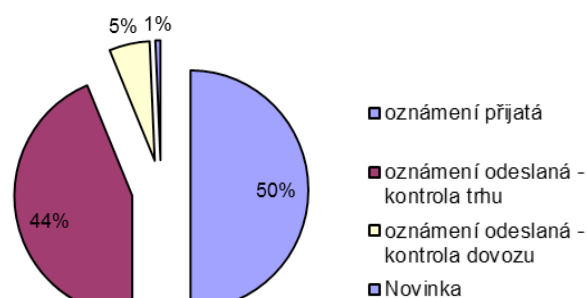
Graf č. 1

Podíl oznámení týkajících se potravin a krmiv na celkovém počtu oznámení týkajících se České republiky v roce 2012

Graf č. 2

Podíl jednotlivých oznámení dle zpracování týkajících se České republiky v roce 2012

Z celkového počtu 144 oznámení bylo v roce 2012 Českou republikou přijato 72 oznámení (51 %), 63 oznámení bylo odesláno jako výsledek kontroly trhu (44 %), osm oznámení bylo odesláno jako výsledek kontroly dovozu potravin a surovin ze třetích zemí (5 %) a jedno oznámení bylo odesláno v kategorii Novinka (1 %).

V následující tabulce je patrná výrazná změna v počtu oznámení odeslaných, zjištěných na základě kontroly trhu, v porovnání s rokem 2011. Celkový počet oznámení za rok 2012 se snížil o 25 % v porovnání s rokem 2011.

Tabulka č. 1

Vývoj počtu oznámení týkajících se České republiky od roku 2003

Rok	Oznámení přijatá	Oznámení odeslaná kontrola trhu	Oznámení odeslaná kontrola dovozu	Celkem
2003	10	-	-	10
2004	18	17	27	62
2005	51	38	7	96
2006	75	73	4*	152
2007	76	72	2	150
2008	62	52	4	118
2009	118	60	9	187
2010	87	83	7	177
2011	97	93	4	194
2012	72*	63**	8	144***
změna oproti roku 2011	-25 %	-32 %	+100 %	-25 %

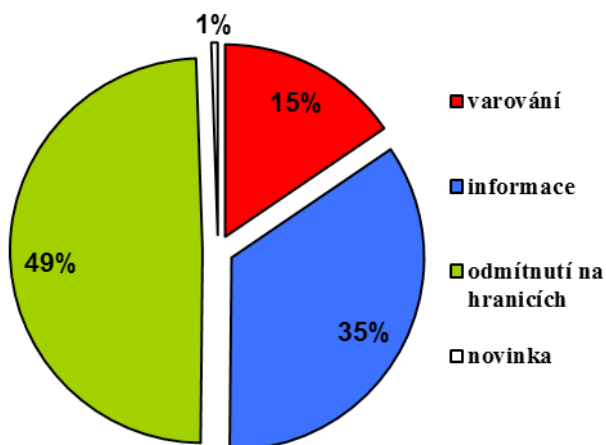
* V pěti případech bylo oznámení o nevyhovující zásilce z databáze EK staženo – tyto případy **nebyly do statistiky zahrnuty**.

** V pěti případech bylo odeslané oznámení týkající se kontroly na trhu z databáze EK staženo – tyto případy rovněž **nebyly do statistiky zahrnuty**.

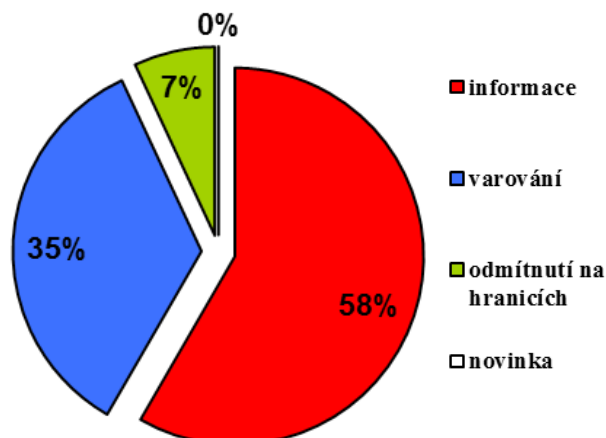
*** Včetně 1 oznámení odeslaného v kategorii „Novinka“

Graf č. 3

Podíl jednotlivých oznámení podle kategorií na úrovni Evropské komise v roce 2012

Graf č. 4

Podíl oznámení podle kategorií v České republice v roce 2012

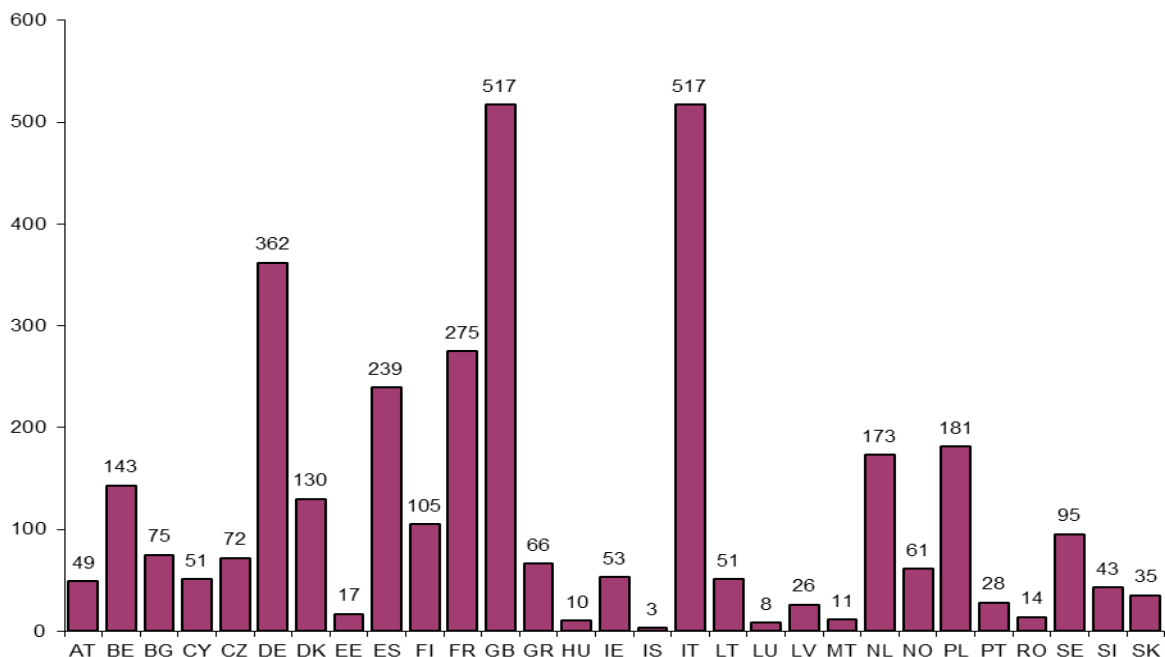
Na úrovni Evropské unie vzrostl v roce 2012 počet oznámení o 3,9 % oproti roku 2011, v roce byl 2012 celkový počet oznámení 8 797. Celkově bylo hlášeno 3 516 originálních hlášení (original notifications) a 5 281 dodatečných (follow-up notifications).

Z celkového počtu 3516 originálních oznámení v roce 2012 bylo 92 oznámení dodatečně staženo, konečný počet byl 3424 originálních oznámení a 19 Novinek. Z tohoto počtu se Česká republika zabývala 144 notifikacemi (4 %). Nejvíce oznámení bylo zasláno Evropské komisi ze strany Itálie (517), Spojeného království (517), Německa (362) a Francie (275).

V následujícím grafu je znázorněn počet oznámení odeslaných Evropské komisi jednotlivými členskými státy na základě kontroly trhu, kontroly dovozu, stížností spotřebitelů a vlastním záchytem podniků.

Graf č. 5

Počet oznámení přijatých EK z jednotlivých členských států v roce 2012

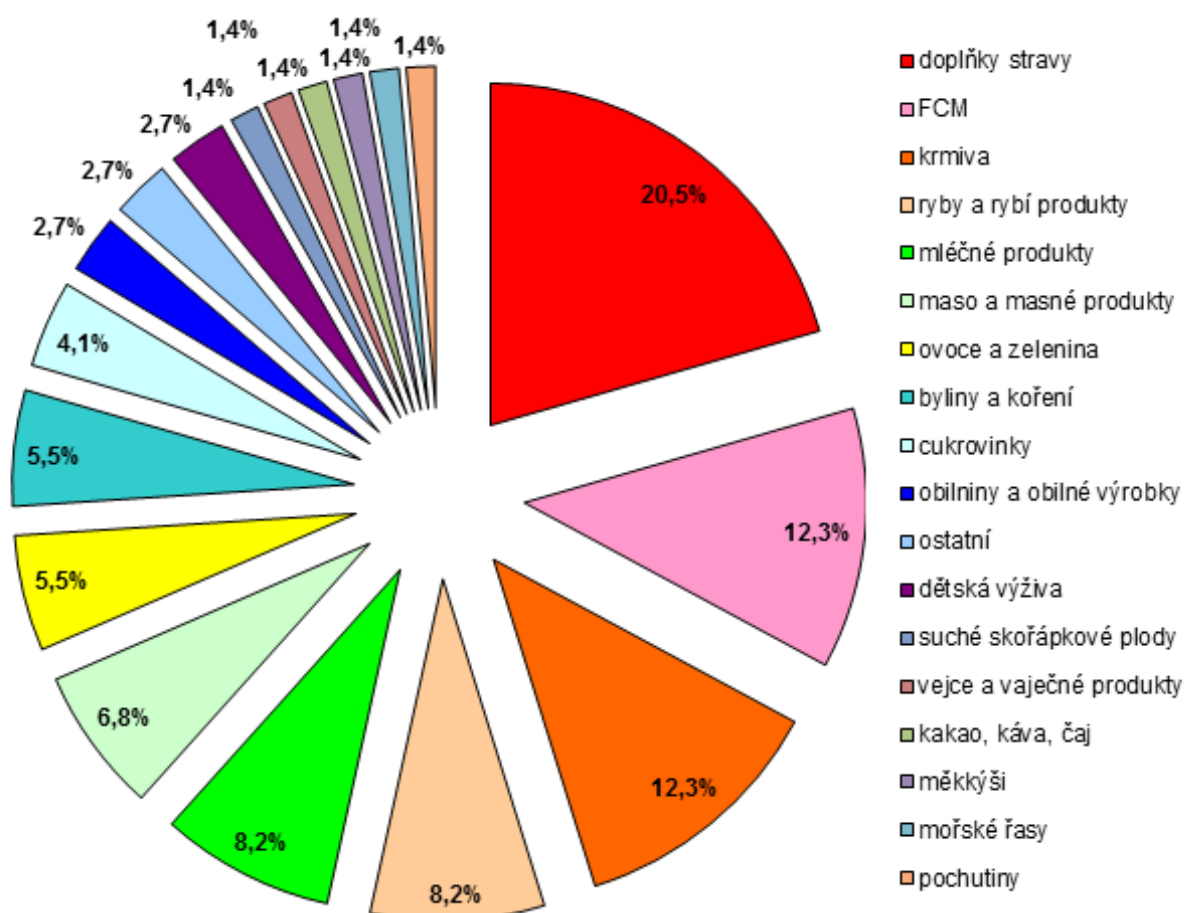
Oznámení přijatá systémem RASFF v ČR

V roce 2012 NKM přijalo 72 oznámení týkající se České republiky. Z tohoto množství spadalo 38 oznámení do kompetence SZPI, 16 oznámení spadalo do působnosti Státní veterinární správy (SVS), 11 oznámení řešily orgány ochrany veřejného zdraví (OOVZ) a 8 oznámení řešil Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ).

Počet přijatých oznámení v kategoriích Varování, Informace, Odmítnutí na hranicích a Novinka byl v poměru 40 : 30: 2 : 0.

Graf č. 6

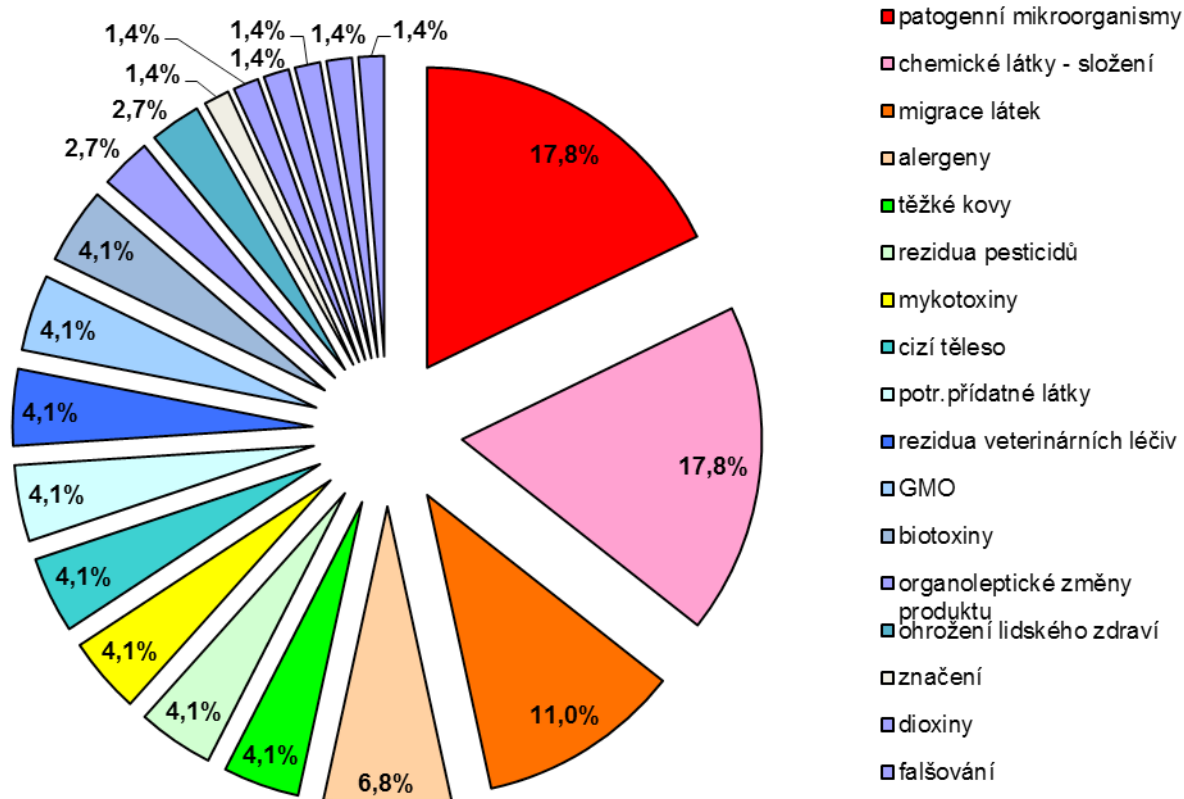
Oznámení přijatá, rozdělená dle kategorie nevyhovujícího výrobku v roce 2012

Největší podíl nevyhovujících výrobků se vyskytoval v kategorii doplňky stravy. Nejčastější pochybení u výrobků z této kategorie souviselo s výskytem nepovolené látky 1,3 dimethylamylaminu (DMAA). V kategorii FCM (šálky, sáčky, kuchyňské nádobí a náčiní) to byla především migrace látek, jako jsou formaldehyd, kadmium a olovo. Významný podíl nevyhovujících výrobků byl dále zaznamenán v kategorii krmiva, u kterých byl zjištěn výskyt patogenních mikroorganismů (*Salmonella* spp.) nebo nedeklarované části (části kostí suchozemských živočichů).

Graf č. 7

Oznámení přijatá, rozdělená dle typu nebezpečí v roce 2012

Nejpočetnější skupinu rizikových výrobků představovaly produkty kontaminované patogenními mikroorganismy, nejčastěji se vyskytovaly bakterie rodů *Salmonella* a *Listeria*. Stejnou četnost výskytu vykázaly v roce 2012 chemické látky, obsažené především v doplňcích stravy (již zmíněný 1,3 dimethylamylamin DMAA). Docházelo rovněž k velké migraci látek (především formaldehydu, těžkých kovů kadmia a olova).

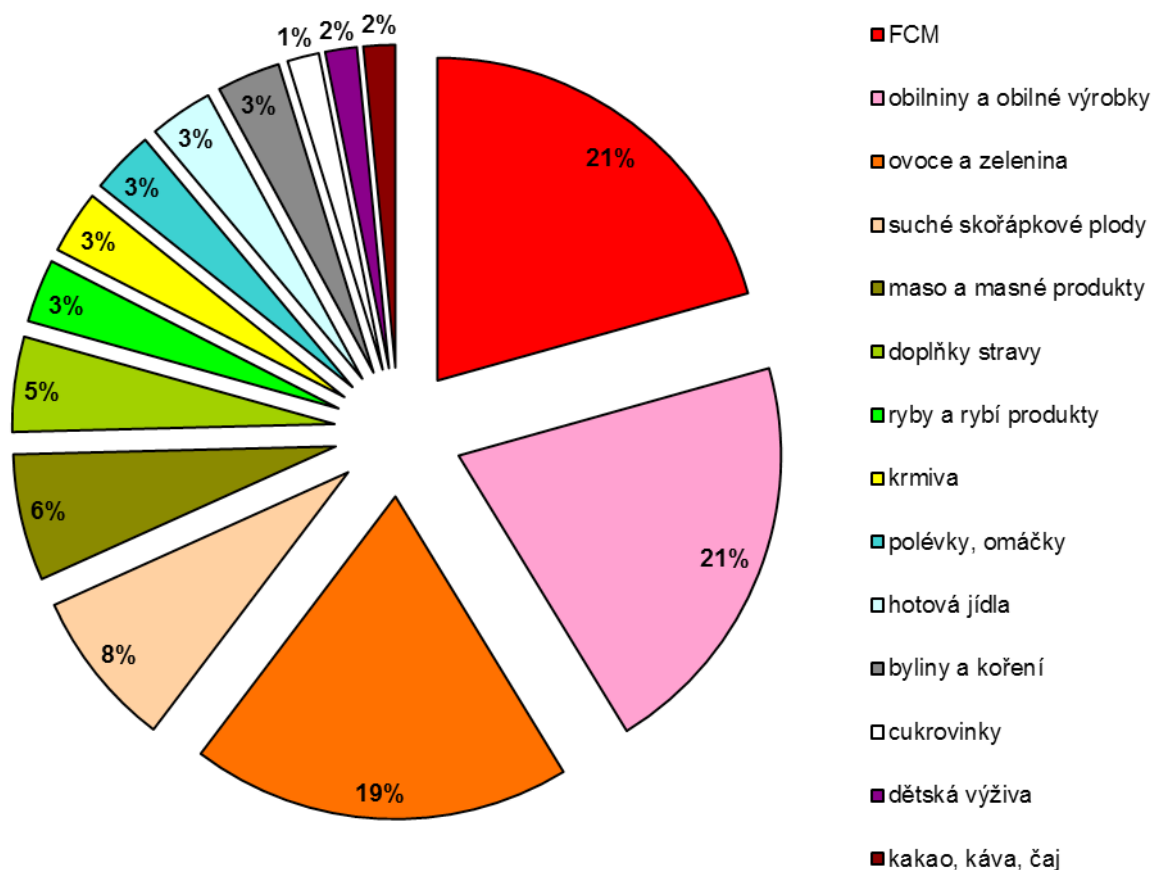
Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly trhu

V roce 2012 odeslala Česká republika na EK (DG SANCO) 63 oznámení v kategorii kontrola trhu a jedno oznámení v kategorii Novinka. SZPI oznámila do systému RASFF 42 případů, SVS pět případů, OOVZ 13 případů a ÚKZÚZ hlásil dva případy. SZPI a SVS spolupracovaly na šetření jednoho případu.

Počet odeslaných oznámení v kategoriích Varování, Informace a Novinka byl v poměru: 11:52:1.

Graf č. 8

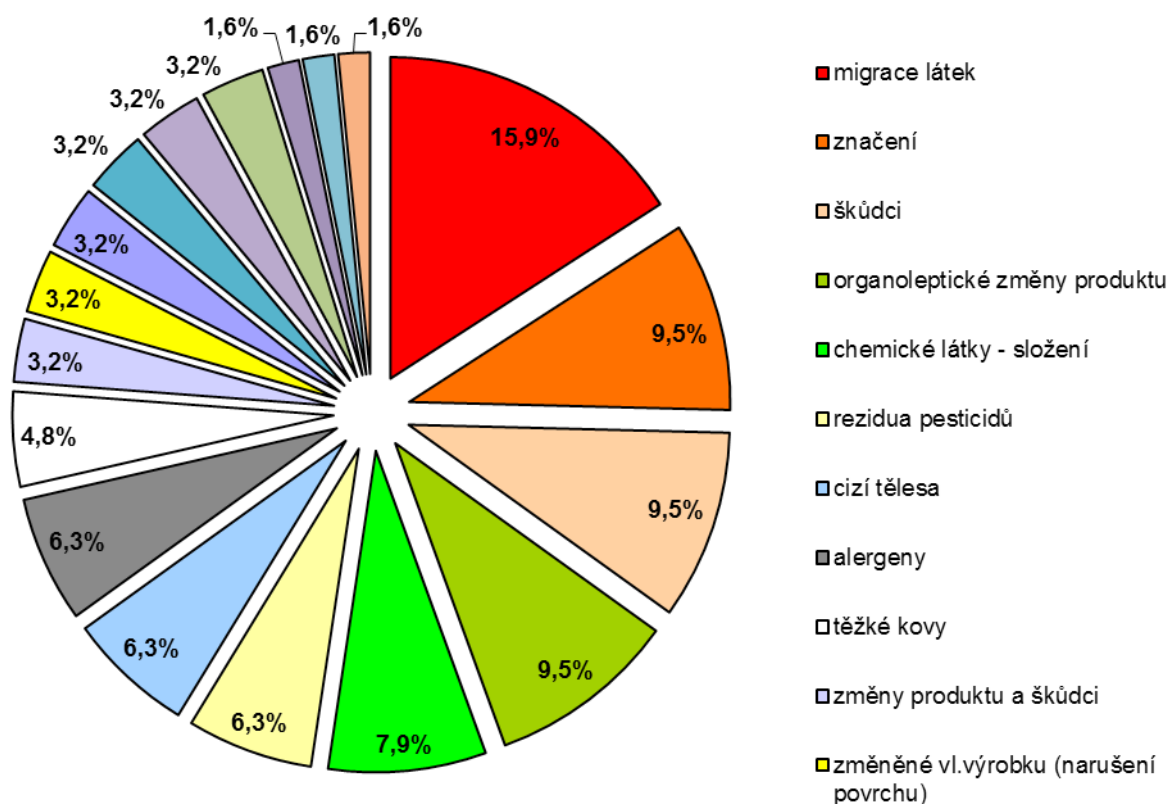
Oznámení odeslaná na základě kontroly trhu, rozdělená dle kategorie nevyhovujícího výrobku v roce 2012

Při kontrole trhu patřilo nejvíce nevyhovujících výrobků do kategorií FCM a obiloviny a obilné produkty. V kategorii FCM byla zaznamenána vysoká migrace látek, zejména primárních aromatických aminů a těžkých kovů (kadmia a olova). V kategorii obiloviny a obilné produkty se jednalo především o časté napadení plísněmi a přítomnost aflatoxinů a u sušenek rovněž chybné označení. V kategorii ovoce a zelenina se jednalo o nálezy reziduí pesticidů a nepovolené kyseliny mravenčí.

Graf č. 9

Oznámení odeslaná na základě kontroly trhu, rozdělená dle typu nebezpečí v roce 2012

U oznámení odeslaných na základě kontroly trhu tvořila největší podíl z hlediska typu nebezpečí migrace látek. Konkrétně se jednalo především o migraci formaldehydu, těžkých kovů (kadmium a olovo) a primárních aromatických aminů. Významná část z celkového počtu oznámení byla do systému odeslána na základě prokázání organoleptických změn produktů, kde se jednalo především o poruchu chuti.

Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly dovozu

Celkem bylo v roce 2012 ze vstupního bodu ČR na trh EU odmítnuto osm nevyhovujících zásilek. Sedm případů bylo řešeno ve spolupráci SZPI a GŘC, jeden případ řešily OOVZ. Zeměmi původu byly Čína, USA a Indie. Oznámení byla řazena do kategorie Odmítnutí na hranicích.

Tabulka č. 2

Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly dovozu

Poř.č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Země původu	Dozorový orgán
1.	26. 1. 2012	čaj OOLONG z Číny	rezidua pesticidů	Čína	SZPI, GŘC
2.	25. 4. 2012	doplňěk stravy	nepovolená bylina Azadirachta indica	Indie	SZPI, GŘC
3.	6. 6. 2012	rýžové nudle vermicelli	nepovolené GMO	Čína	SZPI, GŘC
4.	18. 7. 2012	doplňěk stravy VigRX Plus	nepovolené látky sildenafil a tadalafil	Čína	SZPI, GŘC
5.	3. 9. 2012	5-HTP	nepovolená látka	Čína	SZPI, GŘC
6.	8. 11. 2012	mlýnek na strouhanku a ořechy	narušení povrchu, odlupování vnitřní vrstvy	Čína	OOVZ
7.	16. 11. 2012	doplňěk pro zvláštní výživu	nepovolená látka yohimbin	USA	SZPI, GŘC
8.	17. 12. 2012	mandle	aflatoxiny	USA	SZPI, GŘC

1. Celní správa ČR ve spolupráci se SZPI zadržela zásilku obsahující čaj Oolong, u které byl zjištěn vysoký obsah pesticidů. Laboratorními vyšetřeními v pražském inspektorátu SZPI bylo zjištěno překročení toxikologického referenčního bodu pro fipronil. Ostatní analyzované pesticidy (methomyl, pyridaben, diafenthion, chlorpyrifos, acetamprid) mohou mít kumulativní účinek. Dodávka o celkové hmotnosti 55 kg byla oficiálně zadržena a následně zlikvidována. Zásilka byla původem z Číny.
2. SZPI ve spolupráci s Celní správou ČR zadržela zásilku doplňků stravy s nepovolenou bylinou Azadirachta indica původem z Indie. Zásilka o celkové hmotnosti 7,49 kg byla úředně zabavena.
3. SZPI ve spolupráci s Celní správou ČR zadržela zásilku rýžových nudlí z Číny. Na základě laboratorních výsledků provedených v referenční laboratoři pro identifikaci GMO a DNA fingerprinting v VÚRV bylo prokázáno, že nudle obsahují nepovolené GMO. Zásilka obsahovala 670 kartonů o celkové hmotnosti 1 8250,8 kg a celá byla vrácena zpět do Číny.
4. Celní správa ČR ve spolupráci se SZPI zadržela zásilku obsahující doplňěk stravy VigRX Plus původem z Číny. Na základě laboratorního vyšetření byla prokázána přítomnost nepovolených látek sildenafil a tadalafil. Zásilka byla zadržena a nebyla propuštěna do volného oběhu.

5. Celní správa ČR ve spolupráci se SZPI zadržela při cílené kontrole zásilku obsahující doplňky stravy. Na obalu byla uvedena přítomnost 5-HTP (5-hydroxytryptofan), jehož použití není na základě platné potravinářské legislativy v ČR povoleno. Zásilka o hmotnosti 1 kg byla původem z Číny.
6. Státní zdravotní ústav se sídlem v Hradci Králové řešil případ plastových úlomků, narušení povrchu a odlupování vnitřní vrstvy u mlýnků na strouhanku a ořechy. Výrobky byly manuálně testovány v laboratoři SZÚ a následně vráceny dodavateli. Země původu těchto mlýnků byla Čína.
7. Celní správa ČR ve spolupráci se SZPI zadržela při cílené kontrole zásilku doplňku stravy původem z USA. Na obalu výrobku pod názvem „Muscletech Hydroxycut Hardcore elite - 100 Rapid-release thermo caps“ bylo uvedeno, že obsahuje nepovolenou látku yohimbin. Testy byly provedeny v pražské laboratoři SZPI. Zásilka nebyla vpuštěna do volného oběhu.
8. Celní správa ČR zadržela v určeném místě dovozu v Rudné u Prahy zásilku mandlí o celkové hmotnosti 19 958 kg. Laboratorní analýzou na inspektorátu SZPI v Praze bylo zjištěno až čtyřnásobné překročení limitu pro aflatoxiny. Zadržaná zásilka byla původem z USA.

Tabulka č. 3

Oznámení, ve kterých byla Česká republika uvedena jako země původu

Datum	Produkt	Nebezpečí	Oznamuje	Dozorový orgán
14. 2.	zmrzlina s vlašskými ořechy	neoznačené arašídy	Německo	SZPI
11. 5.	koření přípravek "Americké brambory"	nedeklarovaný celer	Slovensko	SZPI
15. 6.	sekaná	Listeria monocytogenes	ČR	SVS
21. 6.	rýže loupaná kulatozrná	přítomnost živých škůdců	ČR	SZPI
22. 6.	popcorn do mikrovlnné trouby	nepovolené GMO	ČR	SZPI
11. 7.	krmná směs pro králíky	bacitracin	ČR	ÚKZÚZ
24. 7.	kuchyňská lžíce	formaldehyd	Rakousko	OOVZ
22. 8.	grepový extrakt	benzalkonium chlorid (BAC)	ČR	SZPI
24. 9.	sušená plná vepřová krev	zpracovaná živočišná bílkovina	Polsko	ÚKZÚZ
15. 11.	dózy na potraviny	příliš vysoká celková migrace	Maďarsko	OOVZ
21. 12.	mák modrý	kadmium	Polsko	SZPI

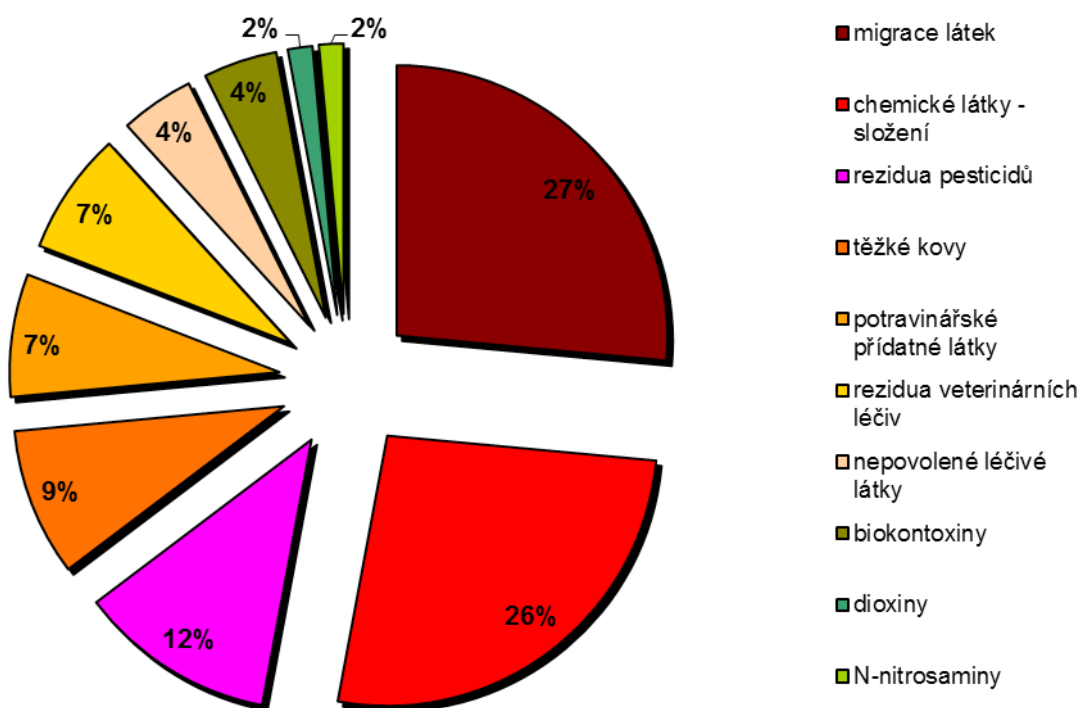
Oznámení týkající se ČR rozdělená podle typu nebezpečí

Kontaminace chemickými a jinými látkami

V roce 2012 NKM pro RASFF v České republice přijalo 38 oznámení spadajících do této kategorie (52 % z počtu přijatých oznámení). Předmětem notifikací byly především výrobky, u nichž docházelo k migraci látek do potravin a do FCM, ve složení výrobku byly nalezeny chemické látky. Významný podíl představovaly rezidua pesticidů, těžké kovy, potravinářské přídatné látky a rezidua veterinárních léčiv. Ze stejných důvodů bylo při kontrole trhu odesláno na Evropskou komisi (DG SANCO) 36 oznámení (57 % z počtu oznámení zjištěných při kontrole trhu). Při kontrole dovozu byla odeslána čtyři oznámení (50 % z počtu oznámení zjištěných při kontrole dovozu) spadající do této kategorie.

Graf č. 10

Četnost jednotlivých kontaminantů v roce 2012

Tabulka č. 4**Přehled zemí původu výrobků s nejčastějším výskytem chemické kontaminace**

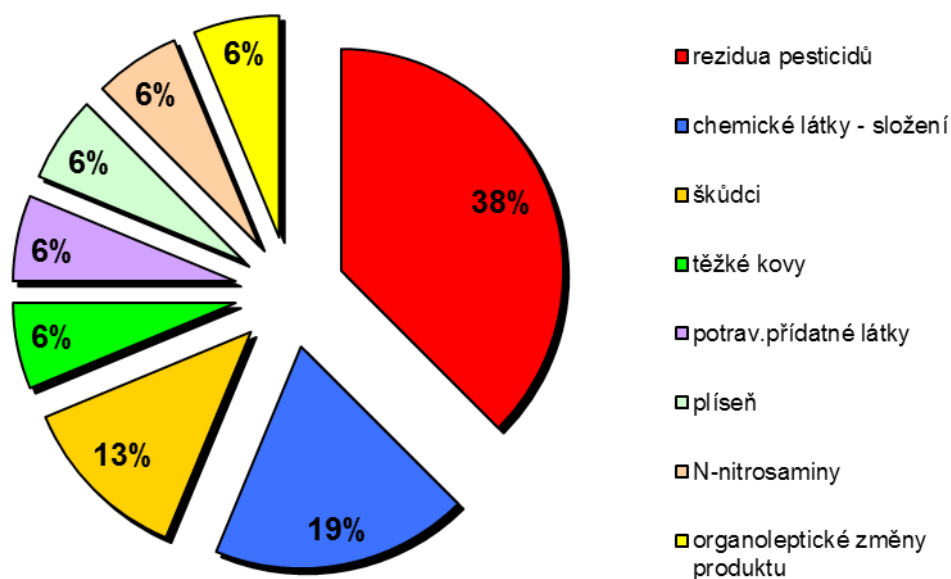
Země původu	Počet oznámení	Kategorie výrobku	Nebezpečí
Čína	15	FCM, ořechy, ovoce a zelenina	migrace látek (olovo, kadmium, formaldehyd), škůdci, rezidua pesticidů
Polsko	5	doplňky stravy, ovoce a zelenina	DMAA, kyselina mravenčí
USA	4	doplněk pro zvláštní výživu, doplňky stravy, ovoce a zelenina	nepovolené léčivé látky, morfolín
ČR	4	FCM, mák modrý, krmiva, doplňky stravy	formaldehyd, kadmium, rezidua veterinárních léčiv, rezidua pesticidů
USA přes Nizozemí	4	doplňky stravy	nepovolené léčivé látky
Španělsko	3	krmiva, ovoce a zelenina	rezidua veterinárních léčiv, rezidua pesticidů
Kanada	3	doplňky stravy, ovoce a zelenina	nepovolené léčivé látky, rezidua pesticidů
Španělsko přes Nizozemí	2	krmiva	chemické látky- složení
Německo	2	FCM, krmiva	migrace primárních aromatických aminů, rezidua veterinárních léčiv
Slovensko	2	doplňky stravy, FCM	nepovolené léčivé látky, migrace primárních aromatických aminů
USA přes Polsko	2	doplňky stravy	DMAA
Rakousko	1	maso a masné produkty	olovo
Maďarsko	1	ovoce a zelenina	rezidua pesticidů
Litva	1	obiloviny a obilné produkty	potravinářské přídatné látky
Francie	1	ovoce a zelenina	rezidua pesticidů
Tchaj-wan	1	FCM	migrace primárních aromatických aminů
Turecko	1	ovoce a zelenina	rezidua pesticidů
Itálie	1	maso a masné produkty	rezidua veterinárních léčiv
Rumunsko	1	cukrovinky	potravinářské přídatné látky
Nizozemí	1	krmiva	dioxiny a PCB s dioxinovým efektem
Brazílie	1	ovoce a zelenina	rezidua pesticidů
Země původu neuvedena (dodavatel ČR)	1	FCM	migrace kadmia
Vietnam přes Nizozemí	1	ryby a rybí produkty	rtuť
Turecko přes Slovensko	1	ovoce a zelenina	potravinářské přídatné látky

původ suroviny neznámý, přes Polsko	1	obiloviny a obilné produkty	olovo
USA přes UK	1	doplňěk stravy	DMAA
Jižní Korea přes Rakousko	1	mořské řasy	vysoký obsah jódu
Švýcarsko přes Slovensko	1	doplňěk stravy	chemické látky - složení
ČR přes Itálii	1	FCM	formaldehyd
Ekvádor	1	ryby a rybí produkty	kadmium
Indonésie (surovina z Vietnamu)	1	ryby a rybí produkty	histamin
Vietnam	1	ryby a rybí produkty	histamin
Indie	1	ryby a rybí produkty	otrava ciguatoxinem

Přehled jednotlivých nebezpečí u vybraných kategorií výrobků

Graf č. 11

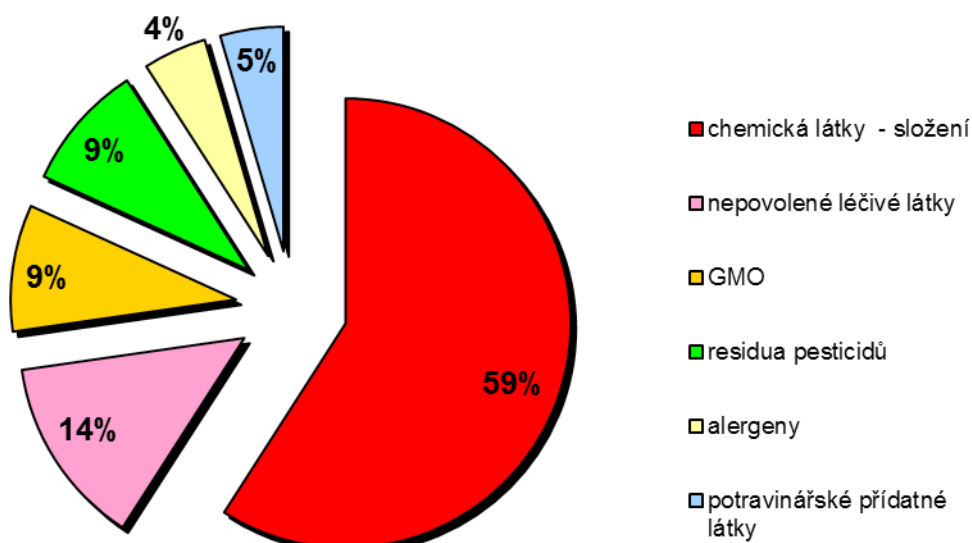
Podíl jednotlivých nebezpečí týkajících se ovoce a zeleniny v roce 2012

V roce 2012 SZPI řešila 16 případů týkajících se ovoce a zeleniny. Nejčastější notifikace se týkaly zejména reziduí pesticidů (methomyl, methiocarb, glyfosát).

Graf č. 12

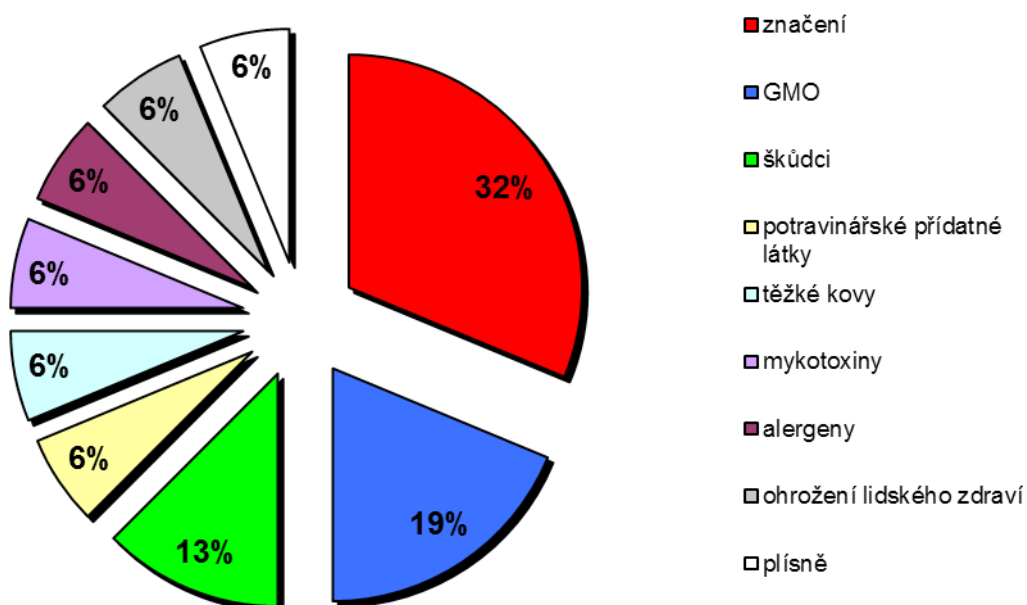
Podíl jednotlivých nebezpečí v doplňcích stravy v roce 2012

V roce 2012 SZPI řešila 18 případů týkajících se doplňků stravy, další čtyři případy byly řešeny ve vzájemné spolupráci SZPI a GŘC. Žádný z případů nespadal do kompetence SVS. Do úseku grafu s názvem „chemické látky - složení“ spadaly případy s nepovoleným obsahem látky 1,3 dimethylamylamin (DMAA).

Graf č. 13

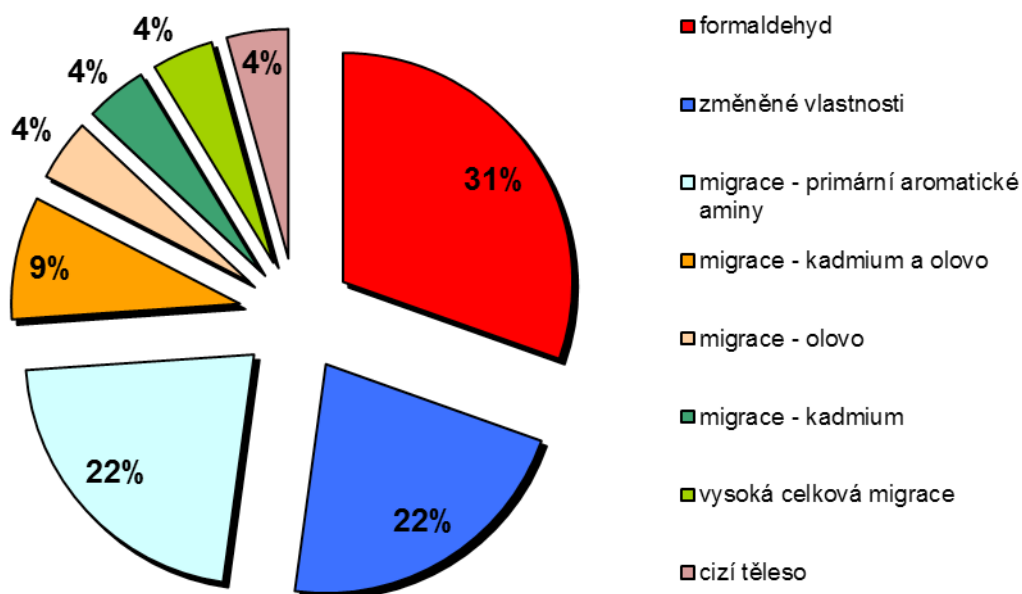
Podíl jednotlivých nebezpečí v obilninách a obilných produktech v roce 2012

V roce 2012 SZPI řešila celkem 15 případů týkajících se obilovin a obilných produktů. Jeden případ byl v kompetenci SZPI a GŘC. K nejčastějšímu pochybení došlo u označení, jednalo se především o chybné označení obsahu arašídů. Další notifikace se týkaly nepovolených GMO a výskytu škůdců.

Graf č. 14

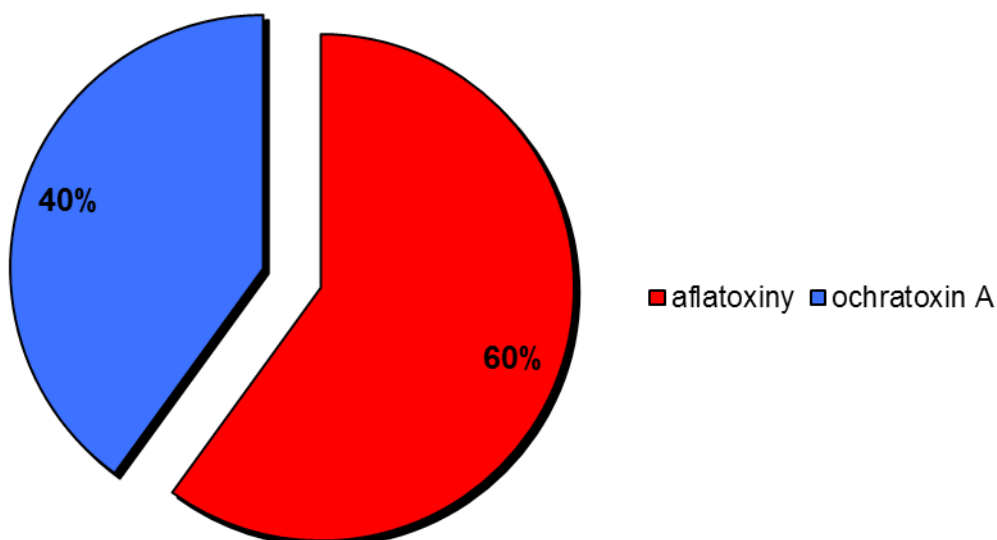
Podíl jednotlivých nebezpečí týkajících se FCM v roce 2012

V roce 2012 řešily OOVZ 23 případů týkajících se převážně migrace látek. Nejčastějšími případy byly notifikace týkající se migrace formaldehydu a migrace těžkých kovů (kadmium a olovo).

Graf č. 15

Podíl jednotlivých mykotoxinů v ČR v roce 2012

V roce 2012 řešila SZPI pouze čtyři případy týkajících se přítomnosti mykotoxinů, jeden případ byl řešen ve vzájemné spolupráci SZPI a GŘC. Jednalo se o výskyt aflatoxinů a ochratoxinu A.

Tabulka č. 5

Přehled zemí původu výrobků s nejčastějším výskytem mykotoxinů

Země původu	Počet oznámení	Produkt
USA	1	mandle
Pákistán přes Nizozemí	1	rýže basmati
Srí Lanka	1	chilli koření
Polsko (země původu suroviny neznámá)	1	lékořicový kořen
Švýcarsko	1	bio obilná kaše pro děti

Tiskové zprávy v roce 2012

V souvislosti s případy hlášenými systémem RASFF v ČR vydala Státní zemědělská a potravinářská inspekce deset tiskových zpráv a Státní veterinární správa sedm tiskových zpráv. K jednomu případu (otrava metylalkoholem) pak byly vydávány tiskové zprávy průběžně všemi zúčastněnými orgány, tj. SZPI, GŘC a MZ (Ministerstva zdravotnictví).

Závěr

V roce 2012 byl v České republice systémem RASFF z celkového počtu 144 oznámení zaznamenán největší podíl oznámení (přijata, odeslaná na základě kontroly trhu a dovozu) v těchto kategoriích: ovoce a zelenina, doplňky stravy, dále pak obilniny a obilné produkty a FCM.

V roce 2012 byl největší počet nevyhovujících výrobků zaznamenán v kategorii FCM. Nejčastějším důvodem byla migrace látek, zejména formaldehydu, primárních aromatických aminů a těžkých kovů (kadmia a olova). Významný byl počet oznámení v kategorii doplňky stravy. Jednalo se především o výskyt nepovolených léčivých látek, ve většině případů se jednalo o látku 1,3-dimethylamylamin (DMAA). V případě kategorie obilniny a obilné produkty nebezpečí představoval zejména výskyt aflatoxinů, přítomnost škůdců a plísní. Nejčastějším důvodem pro oznámení v kategorii ovoce a zelenina byla rezidua pesticidů a výskyt kyseliny mravenčí.

Z celkového počtu 144 oznámení řešených členy sítě v České republice nelze vysledovat měsíční závislost výskytu určité kategorie výrobku ani typu nebezpečí (viz příloha D). Počet oznámení řešených v systému RASFF v České republice oproti předchozímu období mírně klesl. V roce 2012 byla všechna oznámení vyřešena a byla přijata opatření, kdy ve většině případů došlo ke stažení výrobku z trhu. Informace o oznámeních bylo možné v týdenních přehledech zjišťovat na stránkách www.bezpecnostpotraviny.cz.

Spolupráce členů sítě v České republice za rok 2012 je hodnocena jako účinná, systém jako funkční a efektivní. Činnost je zabezpečována moderním technickým vybavením jednotlivých členů. Existence pracovní skupiny pro RASFF v ČR, která se pravidelně schází od roku 2002, se také ukazuje jako účinná. Jednání této skupiny se účastní kontaktní osoby členů sítě s cílem průběžného hodnocení funkčnosti systému, vzájemné informovanosti, školení osob v používání technických prostředků a návrhů na zdokonalení systému.

Česká republika se aktivně účastní jednání pracovní skupiny pro systém RASFF při Evropské komisi. Prostřednictvím svého zástupce v této pracovní skupině ČR prezentuje a prosazuje stanoviska na zlepšení fungování systému RASFF a podílí se na přípravě legislativy.

V roce 2012 byly v rámci systému RASFF v ČR řešeny tři závažné potravinové krize – případ podvodu s technickou solí z Polska balenou a prodávanou jako sůl pro výrobu potravin, případ falšování a podvodu s vaječným práškem z Polska a rovněž případ metanolu v rozlévaných lihovinách neznámého původu.

Slovníček

Mykotoxiny

Jsou sekundární toxické metabolity vláknitých mikromycet, které patří mezi významné toxiny přírodního původu. Mykotoxiny jsou strukturně odlišné komplexní organické sloučeniny o nízké molekulové hmotnosti. Jsou nebílkovinné povahy, toxické pro člověka a živé organismy. V současné době je známo přes 300 mykotoxinů. I nadále jsou objevovány a chemicky charakterizovány další nové mykotoxiny. Hlavní producenti mykotoxinů jsou plísňe rodů *Aspergillus*, *Penicillium* a *Fusarium*. Tvorba mykotoxinů je podmíněná biologickými, fyzikálními a chemickými faktory. Obsah mykotoxinů pak závisí na následujících faktorech: vlhkosti, teplotě, délce skladování, poškození obalu zrna, přítomnosti kyslíku, oxidu uhličitého, složení substrátu, mykologickém profilu toxigenních vláknitých mikromycet, sporulaci, mikrobiálních interakcích a přítomnosti hmyzu.

- **Aflatoxiny** patří do skupiny mykotoxinů, které jsou pro lidi zvláště škodlivé, i v malém množství jsou považovány za karcinogenní. Aflatoxiny jsou produkovány téměř výlučně kmeny *Aspergillus flavus* a *Aspergillus parasiticus*. Produkce aflatoxinů silně závisí na teplotě, vlhkosti, přístupu vzduchu, struktuře a chemickém složení substrátu. Důležité jsou i vlivy doprovodné mikroflóry. Existují látky, které jsou s to biosyntézu aflatoxinů do určité míry blokovat, jiné naopak jejich produkci zvyšují. Za základní považujeme aflatoxiny B₁, B₂, G₁, a G₂. Aflatoxin B₁ je nejsilnější dosud známý přírodní karcinogen. Aflatoxiny produkované plísní *Aspergillus flavus* mohou infikovat plodiny, např. obilí, bavlnu, podzemnici olejnou a ořechy stromů. Potraviny choulostivé na výskyt aflatoxinů jsou arašídy, para ořechy, chilli koření, sušené ovoce (např. fíky), sója, kukuřice a výrobky z nich. Odvozené aflatoxiny se mohou nalézat také v mléku a v mléčných výrobcích (aflatoxiny M₁ a M₂). Tyto odvozeniny jsou produkovány v procesu trávení přežvýkavci, kteří jsou krmeni kontaminovanými krmivy. Aflatoxiny jsou s to vyvolat u člověka Reyův syndrom, zánět jater, primární hepatom, kwashiorkor a stavy útlumu imunity. Závěrem je nutno zdůraznit, že většina problémů s aflatoxiny u nás souvisí především s dovezenými potravinami, krmivy a surovinami.
- **Ochratoxin A** se vyskytuje v řadě komodit jak rostlinného, tak živočišného původu. Za hlavní zdroje ochratoxinu A v potravinách jsou pokládány cereálie, cereální produkty, vepřové maso, krev a vnitřnosti (játra, ledviny, výrobky z krve), dále káva, pivo, luštěniny, koření a zelený čaj. Mezi jeho další zdroje patří i sušené ovoce, jako např. fíky, rozinky, lékořice, grapefruitová šťáva, červené víno a vinný ocet.
- **Patulin** je v přirozených podmínkách znám především jako kontaminant jablek a výrobků z nich. Růst plísně a následná tvorba patulinu však běžně probíhá teprve při poškození povrchové tkáně plodu. V jablečných šťávách, připravených z nahnilých jablek, byly nalezeny určité koncentrace patulinu. Příležitostně byl také patulin zjištěn v ovoci s přirozenou hnědou hnilobou jako jsou banány, grepy, broskve, meruňky, ananas, borůvky, v plesnivých kompotech, hruškových džusech, ale také v malinách.
- Kukuřice, krmiva a potraviny na bázi kukuřice patří k nejvýznamnějším zdrojům fumonisinů. **Fumonisin** již byly nalezeny v nudlích, koření (např. kari, kari pastách, chilli papričkách), pivu a chlebě.
- **Deoxynivalenol** (DON) je pravděpodobně nejběžnější a nejznámější mykotoxin kontaminující potraviny a krmiva z obilovin. Vyskytuje se prakticky kdekoli na světě, kde jsou pěstovány obiloviny. Deoxynivalenol se často vyskytuje v obilovinách. Deoxynivalenol můžeme nalézt v potravinách jako obiloviny a výrobky z nich, dětská výživa z obilovin, ječmen a hotové výrobky na bázi ječmene, různé druhy kukuřice, pšenice a výrobky z ní, tritcale, rýže, proso, čirok, otruby, žitná mouka, chleba, špagety, müsli, nudle, pivo, koriandr, zázvor, sójové boby, česnek, brambory.

- **Zearalenon** je běžně nacházen v potravinách, hlavně cereáliích a cereálních produktech zejména v oblastech s teplým podnebím. Vysoké koncentrace zearalenonu ve vzorcích obilovin a krmiv jsou spíše důsledkem nesprávného ošetření a uskladnění, než primárního vzniku před sklizní na poli. Zearalenon byl nalezen v potravinách jako obiloviny a výrobky z nich, ječmen, slad, pivo, kukuřice, cornflakes, popcorn, žito, oves, pšenice, chléb, rýže, čirok, proso, boby, ořechy, banány, chilli koření, koriandr, kari, fenykl, pepř, olej.

Bakteriální toxiny

- **Botulotoxiny** patří mezi nejsilnější působící toxiny v přírodě (1 mg botulotoxinu je smrtící dávka pro 16 000 lidí), jejich producentem je bakterie *Clostridium botulinum*. Konzumace potravin kontaminovaných botulotoxinem může vyvolat otravu z potravin, tzv. *alimentární intoxikaci*. Botulotoxiny jsou bílkovinné povahy, a proto se inaktivují zvýšenou teplotou (15 až 25 minut při 100 °C). Příznaky otravy, tzv. botulismu, se projevují po 6 až 72 hodinách po požití potravy obsahující toxin a spočívají v bolesti hlavy, zvracení, suchu v ústech, dvojitém vidění a v konečné fázi v ochrnutí svalstva včetně dýchacího, které končí v 30 až 65 % smrtí. Léčba spočívá ve vstřikování velkých dávek antibiotulinového séra. Nejčastěji dochází k otravám při domácím zavařování masa při teplotách nepřevyšujících 100 °C.

PAU

Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU, PAH) jsou závažnou skupinou škodlivých látek vznikajících během neúplného hoření organických materiálů (uhlí, dřevo, pohonné hmoty) a působením vyšších teplot na potraviny při uzení, pražení, grilování, pečení, smažení apod. Nejčastěji vyskytující se PAU jsou: benzo(a)pyren, naftalen, acenaftylen, acenaften, fluoren, fenantren, antracen, fluoranten, pyren, benzo(a)antracen, chrysen, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, indeno(123-cd)pyren, dibenzo(ah)antracen.

Rezidua inhibičních látek

Jako „rezidua inhibičních látek“ (RIL) se označují zbytky léčivých přípravků ze skupiny antibiotik a chemoterapeutik, které lze zjišťovat v živočišných tkáních zvířat určených k produkci potravin, pokud byla zvířatům tato léčiva podána jakoukoli povolenou formou včetně podání cestou medikovaného krmiva. Pokud nebyla u těchto veterinárních léčivých přípravků dodržena ochranná lhůta, tedy období mezi posledním podáním léčivého přípravku v souladu se zákonem o léčivech a okamžikem, kdy lze od těchto zvířat získávat živočišné produkty určené k výživě lidí, lze zbytky léčivých přípravků zjišťovat v hodnotách nad stanovený maximální limit reziduí (MLR). Při tomto zjištění je surovina/potravina nepoživatelná. Vyšetření zbytků léčivých přípravků se provádí zpravidla třemi stupni - tzv. plotnové metody, kdy pomocí kombinace různých testačních mikroorganismů se přítomnost antibiotika projeví zónou inhibice růstu těchto mikroorganismů nad 2 mm od vyšetřované tkáně tkáň/potraviny. Tyto metody však mohou sloužit pouze jako screeningové pro vyloučení negativních vzorků. Na ně musí navazovat metody fyzikálně chemické, určené ke konečné kvantifikaci pozitivních zjištění. Používá se semikvantitativní metoda, která pracuje na principu RIA, využívá se efektu vazby detekované látky a látky značené ¹⁴C nebo ³H na vazebný receptor nebo specifickou protilátku. Množství navázaného značeného ¹⁴C nebo ³H se měří analyzátozem Charm II v jednotkách CPM (count per minute). Vyhodnocení provádí analyzátor porovnáním CPM vzorku a kontrolního bodu pro jednotlivé inhibiční látky. Kontrolní bod je nastaven na hladinu MLR (tam, kde je tato hodnota stanovena) nebo na jinou uzančí hodnotu pro každou látku. Posledním stupněm detekce reziduí léčiv je jejich bezpečné druhové určení a přesná kvantifikace, ke které se používají nejmodernější laboratorní techniky, jako je vysokoúčinná kapalinová chromatografie s hmotovou detekcí HPLC MS/MS.

Potravinářské přídatné látky

Potravinářské přídatné látky (potravinářská aditiva) jsou látky, které se z technologických důvodů záměrně přidávají do potravin při jejich výrobě a stávají se tak součástí konečné potraviny. Potravinářskými přídatnými látkami se rozumí látky, které se bez ohledu na jejich výživovou hodnotu zpravidla nepoužívají samostatně, ani jako potravina, ani jako charakteristická potravinová přísada. Přidávají se do potravin při výrobě, zpracování, úpravě, balení, přepravě nebo skladování, čímž se samy stávají součástí konečné potraviny. Potravinářské přídatné látky se podle účelu použití zařazují do jednotlivých kategorií. K nejvíce používaným patří barviva, náhradní sladidla, konzervační látky, antioxidanty, látky chuťové a zahušťovadla.

Těžké kovy

Mezi těžké kovy se zpravidla řadí rtuť, kadmium, olovo a arsen.

- **Olovo** se do potravního řetězce dostává z obalových materiálů, v malém množství z nátěrových látek, případně spalováním fosilních paliv. Nejvydatnějším zdrojem pro životní prostředí je doprava. Zemědělská půda obsahuje průměrně 10 mg Pb/kg, např. v listech stromů kolem frekventovaných komunikací jsou zjišťovány hodnoty až 700 mg/kg.
- Hlavními zdroji znečištění životního prostředí, a tedy potravního řetězce člověka **kadmiem**, jsou těžba rud železa a zinku, spalování fosilních paliv, výroba plastů. Závažným zdrojem jsou opotřebované a nesprávně likvidované akumulátorové baterie. Kadmium se může dostat do půdy jako součást nekvalitních amonných a především fosforečných hnojiv, v minulosti k nám dovážených ve značném objemu z Afriky.
- Ke vstupu **rtuti** do životního prostředí přispívají hlavně vulkanická činnost, spalování uhlí, použití rtuti v průmyslu a zemědělství a manipulace s odpady. Celkové množství rtuti vstupující do atmosféry se odhaduje na 150 000 tun ročně, zhruba 2/3 připadají na přirozené zdroje. Koncentrace rtuti v nekontaminovaných půdách se pohybují v rozmezí 0,02 - 0,2 mg/kg. Vzhledem k malé mobilitě rtuti v půdě přechází rtuť z půdy do rostlin jen málo. Obsah rtuti v rostlinách se pohybuje v desetinách až desítkách µg/kg. Některé jedlé houby, ryby, měkkýši a koryši obsahují vyšší koncentrace rtuti (desetiny až jednotky mg/kg).

Dioxiny

Dioxiny (polychlorované dibenzo-p-dioxiny, PCDD) a polychlorované dibenzofurany (PCDF) patří mezi chlorované uhlovodíky vznikající jako nežádoucí složky při chemických reakcích v průmyslové výrobě, při spalovacích procesech (dřevo, uhlí) za přítomnosti chlóru a při fotochemických reakcích v atmosféře. Tyto látky nemají žádné praktické využití, nebyly tedy cíleně vyráběny. Pomocí prachových částic jsou rozšířeny po celé zeměkouli. Ukládají se na rostlinách nebo v důsledku promývání vzduchu deštěm i v půdě a vodách. Dioxiny však nejsou přijímány kořeny, takže pokud se do půdy dostanou, tak v ní trvale zůstávají. Pod pojem dioxin je zahrnuto 75 sloučenin ze skupiny polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů (PCDD) a 135 sloučenin ze skupiny polychlorovaných dibenzofuranů (PCDF). Toxicita některých dioxinů je velmi vysoká a v závislosti na délce expozice a koncentraci působí u člověka nepříznivě na imunitní a hormonální systém, na játra a nervovou soustavu. Některé dioxiny mají rovněž účinky teratogenní a karcinogenní. Denní limit příjmu dioxinů je podle WHO 70-280 pg pro člověka vážícího 70 kg (1 pg je jedna triliontina gramu). Statisticky vychází, že denně člověk průměrně přijme cca 120-180 pg dioxinů z potravy a vzduchu. Koncentrace dioxinů se vyjadřuje v přepočtu na 2,3,7,8-tetrachlorodibenzo-p-dioxin (TCDD) a jejich toxicitu lze vyjádřit jako TEQ (toxický ekvivalent). Hlavními potravinovými zdroji jsou hovězí a drůbeží maso a mléko (včetně mateřského).

Přípravky na ochranu rostlin

Přípravky na ochranu rostlin jsou širokou skupinou chemických prostředků na ochranu rostlin využívaných při pěstování a skladování rostlinné produkce, která zahrnuje čtyři hlavní typy: insekticidy používané pro regulaci hmyzu, herbicidy používané pro regulaci plevelů, rodenticidy používané pro regulaci hlodavců a fungicidy používané pro regulaci plísní a hub. Dále mezi přípravky na ochranu rostlin patří i akaricidy (proti pavoukovitým), moluskocidy (proti měkkýšům) a regulátory růstu rostlin. K rozmachu využívání přípravků na ochranu rostlin došlo v 30. letech 20. století. Později bylo zjištěno, že mnohé z účinných látek jsou toxické (např. DDT, aldrin, chlordan, dieldrin, endrin, lindan aj.) a jsou značně perzistentní, tzn., že setrvávají dlouho v potravinovém řetězci, a jejich množství se v organismu kumuluje. Proto došlo v různých zemích k postupnému zákazu řady z nich. Kromě zákazu jejich používání jsou legislativně stanoveny limity pro jejich zbytková množství (rezidua) a provádí se přísná kontrola.

Dusičnany a dusitany

Dusičnany a dusitany (nitráty a nitrity) jsou přirozenou složkou mnoha potravin v důsledku koloběhu dusíku v přírodě. Rozkladem bílkovin a jiných dusíkatých látek se uvolňuje amoniak, ten je nitrifikačními bakteriemi oxidován na dusitany, a ty se dále oxidují na dusičnany. Denitrifikační bakterie z dusičnanů uvolňují dusík, který se vrací do atmosféry. Do potravin rostlinného původu se dusičnany a dusitany dostávají z půdy (více v případě dusičnanového hnojení), zatímco do potravin živočišného původu z krmiv a také jako aditiva (solení masa nebo proti duření sýrů během zrání). Zvýšený obsah dusičnanů a dusitanů v potravinách může být buď důsledkem nevhodných podmínek pěstování, nebo důsledkem přidávku těchto látek jako potravinových aditiv. Hlavními potravinovými zdroji dusičnanů je zelenina, brambory a pitná voda. Různé druhy zeleniny akumulují dusičnany v různé míře, a také záleží na klimatických podmínkách, takže obsah značně kolísá. Obvykle však bývá vysoký obsah (nad 1000 mg/kg) hlavně v salátu, špenátu, endivii, ředkvi, ředkvičce, celeru, reвенi a cukrové kukuřici. Středně vysoký obsah má zelí, kapusta, květák, lilek, petržel, mrkev, brokolice, česnek, brambory. Nízký obsah (pod 250 mg/kg) má růžičková kapusta, cibule, rajčata, hrách, chřest, okurky. Z ovoce jsou významnějšími dodavateli dusičnanů jen jahody, melouny a banány. Z výsledků sledování potravin na trhu vyplývá, že limitní hodnoty jsou překračovány jen výjimečně. V živočišných potravinách bývá obsah dusičnanů velmi nízký, výjimkou jsou masné výrobky, do nichž se dusičnany nebo dusitany přidávají při solení masa.

Melamin

Termín „melamin“ je určen pro chemickou látku, avšak používá se také k označení melaminové pryskyřice, tj. plastu vyrobeného z melaminu polymerací. Melamin je nutné odlišit od melaninu – pigmentu, který se nachází v kůži a ve vlasech. Melamin je organická látka (1,3,5-triazin-2,4,6-triamin), která je jen málo rozpustná ve vodě. Jde o trimer kyanamidu a stejně jako kyanamid obsahuje 66 % hmotn. dusíku, který se při spalování uvolňuje, a tak melamin působí jako inhibitor hoření. Melamin je metabolit pesticidu cyromazin. Tvoří se v těle savců, kteří tento pesticid trávili. Uvádí se rovněž, že se cyromazin konvertuje na melamin v rostlinách. Melamin, který se vyrábí průmyslově z močoviny, se používá: a) ve spojení s formaldehydem: vzniká melaminová pryskyřice (velmi trvanlivý polymer) a melaminová pěna, která se používá k čištění; b) k výrobě hnojiv; c) v Africe při léčbě tzv. trypanosomiázy. Studie na zvířatech ukazují, že melamin může způsobovat ledvinové kameny, rakovinu a poškození reprodukce. Problematika toxicity melaminu dostala do popředí zájmu odborné i laické veřejnosti poté, co byl zjištěn v USA výskyt melaminu v krmivech určených pro psy, kočky, prasata a kuřata. Melamin se dostal do těchto krmiv jako kontaminant rostlinné bílkoviny (pšeničného lepku a rýžového bílkovinného koncentráту) importované

z Číny do USA. Výskyt melaminu v živočišných krmivech byl rovněž zjištěn v EU a stal se předmětem notifikace v systému RASFF. V září 2008 byl v Číně objeven melamin v mléce, nejprve v sušeném mléce pro dětskou výživu. Později byl melamin prokázán i v konzumním mléce a dalších mléčných výrobcích celé řady výrobců. Někteří čínští producenti mléka do ředěného mléka přidávali průmyslovou látku melamin (používanou při výrobě plastických hmot), aby zvýšili obsah dusíku, a tím při testech zamaskovali nízký obsah bílkovin. Ukázalo se, že dávky melaminu v mléce postačují k tomu, aby u dětí vyvolaly poškození ledvin, v extrémních případech i jejich selhání.

Alergenní mléčné složky

Kravné mléko patří k potravinám s významnou potencií vyvolávat alergické reakce. Alergie na kravné mléko postihuje zvláště kojence a malé děti do tří let, u kterých je mléko hlavní složkou jídelníčku. Naštěstí ve více než 80 % dochází do věku 3 let k uzdravení a nástupu tolerance mléka. Pro prevenci rozvoje potravinové alergie v raném dětském věku má velký význam kojení, které má ochranný účinek pro nezralou střevní sliznici kojence a umožňuje příznivý vývoj imunitního systému střeva a celé střevní bariéry. V dospělé populaci není alergie na kravné mléko tak dobře zmapována jako v dětském věku, ale některé studie ukazují, že alergie na kravné mléko je v dospělosti zřejmě větším problémem, než se všeobecně uznává. Alergie na kravné mléko vyvolává pestré projevy s postižením kůže, dýchacích cest, a trávicího traktu. Nejčastěji se klinicky manifestuje chronickým onemocněním, jako atopický ekzém a chronický alergický zánět trávicího traktu. Akutní, život ohrožující reakce jsou popisovány po požití kravného mléka zřídka, častěji u malých dětí. Hlavní alergeny kravného mléka jsou dobře známy. Dělí se na kaseiny a alergeny obsažené v syrovátce (α -laktalbumin, β -laktoglobulin, sérový albumin, imunoglobulin). Nejběžnějším typem alergické reakce na kravné mléko je reakce zprostředkovaná IgE protilátkami. Dosud jedinou spolehlivou léčbou alergie na kravné mléko, je vyloučení kravného mléka z jídelníčku. V důsledku zkřížené alergie nelze ve většině případů (až v 90 %) nahradit kravné mléko mlékem kozím nebo ovčím. Kojencům a malým dětem s alergií na kravné mléko jsou podávány přípravky připravené na bázi hydrolýzy mléčné bílkoviny, které v důsledku rozštěpení bílkoviny na menší molekuly ztrácejí alergenní potenci. Intenzivní působení tepla alergenicitu redukuje, ale neodstraňuje ji zcela. Teploty nad 100 °C mohou naopak vést ke vzniku nových alergenů. Pro jedince alergického na kravné mléko je velkou pomocí spolehlivá informace o složení potravinového výrobku, která zabrání nechtěnému požití. V současnosti platná legislativní pravidla pro označování potravin na obalu zajišťují mnohem větší ochranu jedince s potravinovou alergií než dříve. Kravné mléko patří mezi potraviny nebo složky potravin, které pokud jsou obsaženy ve výrobku, musí být uvedeny na obalu výrobku bez ohledu na množství.

Parazit *Anisakis*

Anisakis simplex (sledový červ) je poměrně častý parazit některých druhů mořských ryb, zejména sledů, makrel, tresků, mořských lososů, platýzů, mořských jazyků a ďasů. Spíše než ve svalovině se nachází na gonádách, játrech a střevech. Do svaloviny invadují živé larvy v případě, že ryby nejsou vykuchány a jsou uchovány při teplotě tajícího ledu. Nízká teplota je pak stimuluje k opuštění tělní dutiny a k penetraci do svaloviny. Po požití rybního masa napadeného larvami červa lidé onemocní anisakidózou, která se projevuje prudkými bolestmi břicha a zvracením nebo nemoc může proběhnout bezpříznakově. Symptomy se dostaví 1 hodinu až 2 týdny po konzumaci nedostatečně tepelně zpracované infikované ryby. Jedná se o chronické zažívací potíže související se vznikem eosinofilního granulomu v žaludku. Po třech týdnech od počátku onemocnění larvy většinou spontánně opustí zažívací trakt. Dospělí červi i larvy jsou citliví na vyšší i nízké teploty, proto jsou usmrceni buď při dostatečném tepelném zpracování rybního masa, nebo při jeho zmrazení (-35 °C po dobu 15 hodin nebo na -20 °C po dobu nejméně 24 hodin). Při nákupu čerstvých mořských ryb se doporučuje prohlédnout svalovinu, zda není napadena červy.

Mikrobiální kontaminace

- **rod *Salmonella*:** obsahuje podle nejnovějších taxonomických studií pouze 4 druhy a všechny jsou patogenní. *Salmonella typhimurium* způsobuje velmi vážné střevní onemocnění lidí – břišní tyfus, který se projevuje silnými bolestmi břicha, malátností a vysokými teplotami spojenými s blouzněním. Infekce se do zažívacího traktu dostává potravinami nebo pitnou vodou. *Salmonella enteritidis* se vyskytuje často v trusu ptáků (hlavně kachen a holubů), odkud se může dostat do potravin. Onemocnění se označuje jako salmonelóza. Salmonelóza může být smrtelná především u kojenců nebo malých dětí. Salmonely jsou schopny množit se v potravinách živočišného původu.
- **rod *Listeria*:** je v přírodě velmi rozšířený a vyskytuje se také ve fekáliích a někdy i v potravinách. To platí i o jeho patogenním druhu *Listeria monocytogenes*, který u oslabených jedinců (děti, těhotné ženy, rekonvalescenti, starší lidé apod.) může vyvolat encefalitidu, onemocnění jater aj. nemoci s poměrně vysokou úmrtností. Vyskytuje se i ve stolici zdravých lidí a bývá přenášen nepasterovaným mlékem a jinými potravinami.
- **rod *Pseudomonas*:** zahrnuje přísně aerobní bakterie bez kvasných schopností. Široké enzymové vybavení způsobilo, že se některé druhy tohoto rodu používají pro průmyslové oxidace různých organických sloučenin, hlavně při výrobě léků apod. Řada druhů tvoří barviva a tím způsobují nežádoucí zabarvení potravin. Určité druhy vyvolávají v potravinách cizí vůně nebo pachy nebo pachuti. *Pseudomonas aeruginosa* jako potenciální patogen vyvolává řadu onemocnění, jako je zánět močových cest, středního ucha či hnisání popálenin. Většina kmenů vylučuje vysoce toxický toxin A.
- **rod *Escherichia*:** jednotlivé druhy jsou obyvateli střevního traktu různých živočichů. Nejdůležitější je *Escherichia coli*, který se nachází ve spodní části střevního traktu člověka a teplokrevných zvířat, a vyskytuje se tedy i ve výkalech. Jeho přítomnost ve vodách nebo v potravinách je proto ukazatelem, že zde došlo k znečištění fekáliemi. Pravidelně se vyskytuje v potravinářských surovinách, které byly nutně v kontaktu s hnojenou půdou. Některé jeho kmeny způsobují průjemová střevní onemocnění a onemocnění močových cest. Přítomnost *E. coli* ve vodě nebo v potravinech ukazuje, že stejným způsobem se do tohoto prostředí mohou dostat i patogenní střevní bakterie.

GMO

Za GMO je považován organismus, s výjimkou člověka, jehož dědičná informace uložená v DNA byla změněna pomocí technik genového inženýrství, tedy jiným způsobem než běžným rozmnožováním a kombinací vloh rodičovského páru. Geneticky modifikovány mohou být rostliny, zvířata i mikroorganismy. Běžný spotřebitel se v současné době může nejčastěji setkat s produkty z GMO rostlinného původu. Celosvětově se GM plodiny pěstují celkem na cca 170 mil. ha orné půdy (2012). K předním světovým pěstitelům GM plodin patří USA, Argentina, Brazílie, Kanada, Indie, Čína, Paraguay a Jihoafrická republika. Ze zemí EU se GM plodiny pěstují ve Španělsku, České republice, Rumunsku, Portugalsku a Slovensku (2012). Ke komerčnímu pěstování jsou na území EU povoleny pouze GM kukuřice (MON810) a GM brambory (Amflora). Ve světě jsou nejvíce pěstovány GM odrůdy sóji, kukuřice, bavlníku a řepky. Další plodiny, jejichž GM odrůdy se ve světě nejčastěji pěstují na produkčních plochách, jsou rýže, cukrovka, brambory, rajčata, paprika, papája a dýně. Většinou se jedná o plodiny odolné k herbicidům a hmyzím škůdcům. V současné době se GM plodiny uplatňují stejně jako nemodifikované, zejména pak jako potraviny a krmiva, která se pak nazývají geneticky modifikovaná. GM potraviny a krmiva jsou takové, které obsahují GMO, sestávají z GMO, nebo jsou z GMO vyrobeny. Na trh Evropské unie je povoleno uvádět pro krmné a potravinářské účely produkty z GM plodin, jejichž bezpečnost byla prověřena Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA). Jedná se o různé typy GM kukuřice, sóji, řepky a bavlníku. Nejdostupnější jsou výrobky z GM sóji a kukuřice. Většinou se lze setkat s oleji. V současné době není v Evropské unii povolena produkce ani distribuce GMO živočišného původu (ryby, prasata, drůbež a jiná hospodářská

zvířata) pro potravinářské účely. Krmiva určená pro výživu hospodářských zvířat v současné době mohou obsahovat složky získané z GM plodin (nejčastěji GM sója a kukuřice) či GM mikroorganismů (biomasa z GM kvasinek či bakterií). Maso a mléko získané od zvířat krmených GM krmivy se neliší od produktů získaných od hospodářských zvířat krmených tradičními krmivy. Na takovéto produkty se nevztahují pravidla pro označování, protože nejsou považovány za geneticky modifikované organismy. Na druhou stranu označování geneticky modifikovaných potravin, tedy potravin, které jsou vyrobeny, obsahují či sestávají z GMO, evropská legislativa vyžaduje. Takové potraviny musí být na obalu zřetelně označeny nápisem „*geneticky modifikovaný organismus*“, popř. konkrétně „*geneticky modifikovaná kukuřice, sója*“ apod., a zároveň je označení doplněno tzv. jednoznačným identifikačním kódem, který přesně určuje, jaká modifikace byla v rámci šlechtění u rostliny použita. Takováto informace na etiketě výrobku poskytuje spotřebiteli svobodnou volbu a možnost rozhodování při výběru potravin, které konzumuje. V některých zemích EU se lze setkat s označením potravin „*vyrobena bez GM technik*“. V USA nebo Kanadě se naopak GM produkty neoznačují. Cílem všech legislativních opatření, která jsou v současné době v rámci Evropské unie v platnosti, je zabezpečit vysokou ochranu lidí, zvířat a životního prostředí. Při posuzování možných rizik GM potravin a krmiv se vychází mimo jiné také z principu předběžné opatrnosti. Hodnocení rizik provádí Evropský úřad pro bezpečnost potravin ve spolupráci s členskými státy EU. Dosavadní studie, včetně několikaletého využívání GMO v potravinovém řetězci, neprokázaly negativní účinky schválených GMO na lidské zdraví. Vývoj GMO, které budou lépe odolávat výkyvům klimatu, budou bezpečnější pro spotřebitele (odolnost k houbovým chorobám), směřování k vyšším nutričním hodnotám a k vyššímu obsahu látek prokazatelně pozitivních pro zdraví lidí. V souladu s rozvojem vědy je zajištěno i efektivní vyhodnocení jejich bezpečnosti pro spotřebitele.

Více informací naleznete na:

www.bezpecnostpotravin.cz

www.szpi.gov.cz

Přílohy

Příloha A:

Oznámení přijatá systémem RASFF v České republice v roce 2012

Poř. č.	Datum	Ref. č.	Kategorie	Produkt	Nebezpečí	Oznamuje	Země původu	Dozorový orgán
1.	11.1.2012	2011.1799-add03	Varování	koncentrovaná kyselina octová	nesprávné značení	Německo	Litva	SZPI
2.	13.1.2012	2012.0055-add04	Varování	masné výrobky	Listeria monocyto- genes	Německo	Španělsko	SVS
3.	18.1.2012	2011.1940-add05	Informace	sušený solený kranas žlutopásý (Selaroides leptolepis)	nepovolené ozáření	Německo	Vietnam	SVS
4.	25.1.2012	2012.0131	Informace	sójový šrot	salmonella	Německo	Argentina	SVS
5. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	26.2.2012	2012.0180	Informace	sušená polévka	neoznačené ozáření	Polsko	ČR	SZPI
6.	14.2.2012	2012.0234	Varování	zmrzlina s vlašskými ořechy	neoznačené arašidy	Německo	ČR	SZPI
7.	21.2.2012	2012.0272	Informace	švestky sušené	morfolin	Rakousko	USA	SZPI
8.	1.3.2012	2012.0275-add01	Informace	skleněné hrnky	odlupování vnitřní vrstvy nátěru	Polsko	Čína	OOVZ
9.	5.3.2012	2012.0311-add01	Varování	mražený tuňák žlutoploutvý (Thunnus alba- cares)	histamin	Belgie	Indonésie (surovina z Vietnamu)	SVS
10.	9.3.2012	2012.0331-add01	Varování	dýně	karbendazin	Nizozemsko	Francie	SZPI
11.	9.3.2012	2012.0372	Varování	kuchyňská obracečka	primární aromatické aminy	Německo	Tchaj-wan	OOVZ
12.	12.3.2012	2012.0270-add03	Varování	mražené filety z mečouna s kůží	rtuť	Itálie	Vietnam přes Nizozemsko	SVS
13.	16.3.2012	2012.0386-add01	Varování	tofu v chilli marinádě	Bacillus cereus	Nizozemsko	Tchaj-wan přes Nizozemsko	SZPI
14.	16.3.2012	2012.AQO	Odmítnutí na hranicích	paprika čerstvá	procymidon	Bulharsko	Turecko	SZPI
15.	22.3.2012	2012.0414-add02	Informace	sušená vejce	falšování a podvod	ČR	Polsko	SZPI

16.	23.3.2012	2012.0446	Informace	skleněné šálky	migrace kadmia	Polsko	země původu neuvedena (dodavatel ČR)	OOVZ
17.	28.3.2012	2012.0459-add01	Varování	tofu v chilli marinádě	Bacillus cereus	Nizozemsko	Tchaj-wan přes Nizozemsko	SZPI
18.	30.3.2012	2012.0388-add0X	Informace	basmati rýže	nepovolená genetická modifikace	Německo	Pakistán	SZPI
19.	2.4.2012	2012.0476	Informace	krmivo pro králíky	salinomycin	Německo	Německo	ÚKZÚZ
20.	26.4.2012	2012.0589	Informace	sušenky	oxid siřičitý	Polsko	Rumunsko	SZPI
21.	11.5.2012	2012.0644	Varování	univerzální koření přípravek	nedeklarovaný celer	Slovensko	Litva	SZPI
22.	11.5.2012	2012.0646	Varování	koření přípravek "Americké brambory"	nedeklarovaný celer	Slovensko	ČR	SZPI
23.	24.5.2012	2012.0664-add06	Varování	ovčí sýr Manouri	Listeria monocytogenes	Rakousko	Řecko	OOVZ
24.	12.6.2012	2012.0663-add01	Informace	sušená prasečí krev	části kostí suchozemských živočichů	Itálie	Itálie	ÚKZÚZ
25.	13.6.2012	2012.0772-add01	Varování	sýr z čerstvého mléka	Listeria monocytogenes	Německo	Francie	SVS
26.	15.6.2012	2012.0758-add02	Informace	doplňek stravy	vysoký obsah fulvické kyseliny	Slovensko	Švýcarsko přes Slovensko	SZPI
27.	3.7.2012	2012.0911	Informace	varná konvice	nevyhovující organoleptické vlastnosti potraviny	Polsko	Čína	OOVZ
28.	4.7.2012	2012.0916	Informace	doplňek stravy	benzalkonium chlorid	Polsko	Slovensko	SZPI
29.	6.7.2012	2012.0938	Varování	sušenky pro děti	nebezpečí udušení	Nizozemsko	Německo	SZPI
30.	9.7.2012	2012.0951	Varování	čaj	salmonella	Polsko	Polsko	SZPI
31.	9.7.2012	2012.0960	Varování	tuňák	histamin	Belgie	Vietnam	SVS
32.	12.7.2012	2012.0982	Informace	krmivo	oxytetracyklin	Slovensko	Španělsko	UKZUZ
33.	12.7.2012	2012.0984	Informace	krmivo	oxytetracyklin	Slovensko	Španělsko	UKZUZ
34.	12.7.2012	2012.0985	Varování	kuchyňská lžice	formaldehyd, melamin	Německo	Čína	OOVZ

35.	24.7.2012	2012.1051	Informace	kuchyňská lžice	formaldehyd	Rakousko	ČR přes Itálii	OOVZ
36.	24.7.2012	2012.0590-inf10	Informace	zobový kámen pro holuby	dioxiny a PCB s dioxinovým efektem	EK (Belgie)	Nizozemsko	ÚKZÚZ
37.	25.7.2012	2012.1060	Varování	vanilkový nápoj	nedeklarovaná mléčná složka a laktoza	Spojené království	Spojené království	SZPI
38.	26.7.2012	2012.0994-add13	Varování	sýr rokfór	Shiga-toxin produkující E. coli (STEC)	Francie	Francie	OOVZ
39.	26.7.2012	2012.1074	Varování	kolostrum	skleněné úlomky	Německo	Německo	SVS
40.	27.7.2012	2012.0890-add03	Varování	doplněk stravy	1,3 dimethylamylamin (DMAA)	Nizozemsko	USA přes Nizozemsko	SZPI
41.	27.7.2012	2012.0919-add04	Varování	doplněk stravy	1,3 dimethylamylamine (DMAA)	Finsko	USA přes Nizozemsko	SZPI
42.	27.7.2012	2012.0931-add03	Informace	krmný přípravek	didecyldimethylammoniumchlorid (DDAC)	Španělsko	Španělsko přes Nizozemsko	ÚKZÚZ
43. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	27.7.2012	2012.0943-add01	Varování	doplněk stravy	1,3 dimethylamylamine (DMAA)	Švédsko	USA přes Nizozemsko	SZPI
44.	27.7.2012	2012.1003-add01	Informace	krmný přípravek	didecyldimethylammoniumchlorid (DDAC)	Španělsko	Španělsko přes Nizozemsko	ÚKZÚZ
45.	27.7.2012	2012.1083	Varování	chilli koření	aflatoxiny	Rakousko	Srí Lanka	SZPI
46.	30.7.2012	2012.1092	Varování	tuňák v konzervě	kadmium	Nizozemsko	Ekvádor	SVS
47.	27.7.2012	2012.0798-add11	Varování	doplněk stravy	1,3 dimethylamylamin (DMAA)	Švédsko	USA přes Nizozemsko	SZPI
48.	1.8.2012	2012.BON	Odmítnutí na hranicích	krůtí maso a vnitřnosti	Salmonella spp.	Německo	Brazílie	SVS
49.	2.8.2012	2012.1111	Informace	čerstvé mango	omethoat a dimethoat	Nizozemsko	Brazílie	SZPI
50.	13.8.2012	2012.1046-add06	Varování	doplněk stravy NeuroCore	1,3 dimethylamylamin (DMAA)	Polsko	USA přes Nizozemsko	SZPI
51.	17.8.2012	2012.1187	Varování	lékořicový kořen	ochratoxin A	Polsko	Polsko (země původu suroviny neznámá)	SZPI

52.	28.8.2012	2012.1207-add02	Varování	vepřový guláš	nedeklarovaný celer	Německo	Německo	SVS
53.	31.8.2012	2012.0924-add03	Varování	doplněk stravy	DMAA	Nizozemsko	Kanada	SZPI
54. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	3.9.2012	2012.1263	Varování	tuňák v olivovém oleji	otrava tuňákem	Itálie	Kolumbie	SVS
55.	7.9.2012	2012.1043-add03	Varování	doplněk stravy Noxypump	DMAA	Irsko	USA	SZPI
56.	13.9.2012	2012.1049-add06	Varování	doplněk stravy 1.M.R	DMAA	Polsko	USA	SZPI
57.	13.9.2012	2012.1205-add04	Varování	doplněk stravy Crack 600g ORANGE	DMAA	Polsko	USA přes Spojené království	SZPI
58.	20.9.2012	2012.1300-add01	Varování	bio obilná kaše pro děti	ochratoxin A	Švýcarsko	Švýcarsko	SZPI
59.	24.9.2012	2012.1350	Informace	sušená plná vepřová krev	zpracovaná živočišná bílkovina	Polsko	ČR	ÚKZÚZ
60.	1.10.2012	2012.1139-add05	Varování	doplněk stravy Mutant Mayhem 270g	DMAA	Polsko	Kanada	SZPI
61.	12.10.2012	2012.1437	Informace	chlazené mušle (Vongole veraci)	vysoký obsah E. coli	Itálie	Itálie	OOVZ
62. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	16.10.2012	2012.1387-add02	Varování	rozinky	nedeklarované sřídřitany	Německo	Turecko	SZPI
63.	23.10.2012	2012.1479	Informace	telecí půlky (zpracované do hotových jídel - těstovin)	nepovolený chlortetracyklin	Itálie	Itálie	SZPI
64.	24.10.2012	2012.1450-add01	Varování	mořské řasy sušené	vysoký obsah jódu	Rakousko	Jižní Korea přes Rakousko	SZPI
65.	25.10.2012	2012.1276-add01	Informace	masová moučka	Salmonella spp.	Německo	Německo	SVS
66.	29.10.2012	2012.0955-add02	Informace	doplněk stravy	nepovolené složky nového typu kreatin deriváty, nepovolený glycin a citrulin	Německo	Maďarsko	SZPI

67.	30.10.2012	2012.1369-add01	Informace	dietní obohacená limonáda	nepovolené složky nového typu kreatin deriváty, nepovolený glycin citrulin	Německo	Maďarsko	SZPI
68.	7.11.2012	2012.1495-add01	Varování	želé mini pohárky	riziko udušení	Nizozemsko	Taiwan přes Nizozemsko	SZPI
69.	14.11.2012	2012.1602	Varování	filety z chňapala červeného	otrava ciguatoxinem	Německo	Indie	SVS
70.	15.11.2012	2012.1591	Informace	dózy na potraviny	příliš vysoká celková migrace	Maďarsko	ČR	OOVZ
71.	21.11.2012	2012.1446-add01	Informace	plastová mísa	migrace formaldehydu	Polsko	Čína	OOVZ
72. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	26.11.2012	2012.1573-add01	Informace	melaminové naběračky na špagety	migrace formaldehydu	Itálie	Čína	OOVZ
73.	26.11.2012	2012.1154-inf01	Varování	doplněk stravy	DMAA	Polsko	Polsko	SZPI
74.	13.12.2012	2012.1691-add01	Varování	bio dětská výživa	úlomky skla	Německo	Německo	SZPI
75.	21.12.2012	2012.1765	Informace	mák modrý	kadmium	Polsko	ČR	SZPI
76.	21.12.2012	2012.1683-inf01	Informace	mozarella	vysoký obsah E. coli	Itálie	Itálie	(SVS) prošlé DP - akce ze strany ČR není
77.	31.12.2012	2012.1774-add02	Varování	různé druhy sýrů	Listeria monocytogenes	Francie	Francie	SVS

Příloha B:

Oznámení odeslaná systémem RASFF v ČR na základě kontroly trhu v roce 2012

Poř. č.	Datum	Ref. č.	Kategorie	Produkt	Nebezpečí	Země původu	Dozorový orgán
1.	3.1.2012	2012.0006	Informace	pstruh	nepovolená látka - leukokryystalová violeť	Slovensko	SVS
2.	4.1.2012	2012.0009	Informace	čokoládová pochoutka	výskyt škůdců	Polsko	SZPI
3.	5.1.2012	2012.0021	Informace	pinie	porucha chuti	Čína	SZPI
4.	20.1.2012	2012.0112	Informace	arašidy	škůdci	Čína	SZPI
5.	3.2.2012	2012.0172	Informace	čočka	glyfosát	Kanada	SZPI
6.	9.2.2012	2012.0207	Informace	sušené fíky	škůdci	Turecko přes Slovensko	SZPI
7.	10.2.2012	2012.0218	Varování	rýže basmati	aflatoxiny	Pákistán přes Nizozemsko	SZPI
8.	2.3.2012	2012.0324	Informace	sušené fíky	mrtvý hmyz	Turecko přes Slovensko	SZPI
9.	9.3.2012	2012.0368	Varování	kojenecká výživa	nedeklarovaná laktóza a mléčná bílkovina	Turecko	SZPI
10.	12.3.2012	2012.0378	Varování	kuchyňské náčiní	migrace primárních aromatických aminů	Německo	OOVZ
11.	3.4.2012	2012.0489	Informace	mražené strojně oddělené maso	změněné organoleptické vlastnosti a chybné umístění identifikační značky	Německo	SVS
12.	5.4.2012	2012.0498	Informace	chlazené drůbeží maso	nevyhovující organoleptické vlastnosti	Polsko	SVS
13.	6.4.2012	2012.0504	Informace	pražené solené kešu	nevyhovující senzorické vlastnosti a mrtví škůdci	Indie	SZPI
14.	13.4.2012	2012.0535	Informace	kvašené okurky v nálevu	kyselina mravenčí	Polsko	SZPI
15.	16.4.2012	2012.0536	Informace	kysané zelí v nálevu	kyselina mravenčí	Polsko	SZPI

16.	17.4.2012	2012.0554	Informace	pražené kešu	nevyhovující senzorické vlastnosti, škůdci	Indie	SZPI
17.	27.4.2012	2012.0597	Informace	mlýnek (směs skořice a cukru)	plastová vlákna	Rakousko	SZPI
18.	30.4.2012	2012.0599	Varování	kukuřičné křupky	lepek	Polsko	SZPI
19.	2.5.2012 (27.4.2012)	2012.0605	Informace	ústřicová omáčka	Staphylococcus koaguláza negativní	Čína přes Polsko	SZPI
20. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	4.5.2012	2012.0613	Informace	instantní rýžové nudle	nepovolené GMO	Vietnam	SZPI
21.	4.5.2012	2012.0614	Informace	kysané zelí bílé	nepovolená kyselina mravenčí	Polsko	SZPI
22. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	9.5.2012	2012.0629	Varování	rýže basmati	nepovolené GMO	Indie	SZPI
23.	10.5.2012	2012.0635	Informace	mražené bramborové hranolky	nevyhovující organoleptické vlastnosti	Belgie	SZPI
24.	11.5.2012	2012.0648	Varování	mražený krém s čokoládovou polevou a mandlemi	nedeklarované arašidy	Polsko	SZPI
25.	21.5.2012	2012.0678	Varování	dlouhozrnná rýže ve varných sáčcích	olovo	původ suroviny neznámý přes Polsko	SZPI
26.	15.6.2012	2012.0821	Varování	sekaná	Listeria monocytogenes	ČR	SVS
27.	21.6.2012	2012.0854	Informace	rýže loupaná kulatozrnná	přítomnost živých škůdců	ČR (surovina z Itálie)	SZPI
28.	22.6.2012	2012.0862	Informace	popcorn do mikrovlnné trouby	nepovolené GMO	ČR (surovina z Maďarska)	SZPI
29.	25.6.2012	2012.0869	Informace	hrachové lusky	methiocarb	Španělsko	SZPI
30.	25.6.2012	2012.0870	Informace	arašidy pražené neloupané	nevyhovující organoleptické vlastnosti (plíseň, škůdci)	Slovensko (surovina z Číny)	SZPI
31.	28.6.2012	2012.0892	Informace	vafle	plíseň	Nizozemsko	SZPI
32.	11.7.2012	2012.0970	Informace	krmná směs pro králíky	bacitracin	ČR	ÚKZÚZ
33.	11.7.2012	2012.0972	Informace	krmná krev	úlomky kostí (SRM)	Itálie	ÚKZÚZ
34.	12.7.2012	2012.0983	Varování	čokoládové sušenky	nedeklarované arašidy	Polsko	SZPI

35.	17.7.2012	2012.1006	Informace	sklenice	migrace olova	Čína	OOVZ
36.	18.7.2012	2012.1011	Informace	dlouhozrnná rýže	škůdci	Itálie	SZPI
37.	19.7.2012	2012.1018	Varování	obracečka	migrace primárních aromatických aminů	Čína přes Nizozemsko	OOVZ
38.	19.7.2012	2012.1022	Informace	ruční mlýnek na strouhanku a ořechy	obrušování (narušení povrchu) mlýnku	Čína	OOVZ
39.	19.7.2012	2012.1025	Informace	kovový mlýnek na ořechy	plastové úlomky	Čína přes Rakousko	OOVZ
40.	23.7.2012	2012.1039	Informace	sklenice	migrace kadmia a olova	Čína	OOVZ
41.	25.7.2012	2012.1058	Informace	sklenice	migrace kadmia a olova	Čína	OOVZ
42.	31.7.2012	2012.1093	Informace	pepř černý mletý	chybné značení obsahu lepku	Polsko	SZPI
43.	3.8.2012	2012.1121	Informace	čokoládové vafle	chybné značení obsahu arašídů	Polsko	SZPI
44.	8.8.2012	2012.1146	Informace	kakaové oplatky	chybné značení obsahu arašídů	Polsko	SZPI
45.	10.8.2012	2012.1158	Informace	čokoládové sušenky	chybné značení obsahu arašídů	Polsko	SZPI
46.	10.8.2012	2012.1163	Informace	čokoládové sušenky	chybné značení obsahu arašídů	Polsko	SZPI
47.	14.8.2012	2012.1171	Informace	vafle	chybné značení obsahu arašídů	Polsko	SZPI
48.	21.8.2012	2012.1198	Varování	doplňěk stravy	nepovolený 1,3 dimethylamylamin (DMAA)	USA přes Polsko	SZPI
49.	21.8.2012	2012.1199	Varování	doplňěk stravy Ripped Freak	nepovolený 1,3 dimethylamylamin (DMAA)	USA přes Polsko	SZPI
50.	22.8.2012	2012.1208	Informace	grepový extrakt	benzalkonium chlorid (BAC)	ČR (surovina z Irska)	SZPI
51. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	22.8.2012	2012.1211	Informace	grepový extrakt	benzalkonium chlorid (BAC)	ČR (surovina z Irska)	SZPI
52.	27.8.2012	2012.1231	Informace	jelení maso	olovo	Rakousko	SVS
53.	27.8.2012	2012.1237	Informace	paprika čerstvá	methomyl	Maďarsko	SZPI
54.	4.9.2012	2012.1265	Informace	nakládané kukuřičky	organoleptické vlastnosti	Thajsko přes Čínu	SZPI
55.	4.9.2012	2012.1266	Informace	pastiňák	kadmium	Polsko	SZPI
56. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	5.11.2012	2012.1528	Varování	doplňěk stravy	nepovolený 1,3 dimethylamylamin (DMAA)	Polsko	SZPI

57.	16.11.2012	2012.1601	Informace	sardinky v konzervě	nevyhovující senzorika	Lotyšsko	SZPI, SVS
58. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	22.11.2012	2012.1633	Informace	rybí moučka	dioxiny	Dánsko	ÚKZÚZ
59.	23.11.2012	2012.1642	Informace	snídaňové cereálie	vysoký obsah kumarinu	Litva	SZPI
60.	4.12.2012	2012.1672	Informace	dětský melaminový hrneček s víčkem	migrace formaldehydu	Čína	OOVZ
61.	11.12.2012	2012.1700	Informace	meruňky sušené vypeckované	vysoký obsah SO ₂	Turecko přes Slovensko	SZPI
62.	17.12.2012	2012.1734	Informace	zeleninová omáčka	cizí tělesa (nerozpustné minerální částice)	Polsko	SZPI
63.	19.12.2012	2012.1749	Informace	rozinky	černá plíseň	Írán	SZPI
64.	20.12.2012	2012.1753	Informace	miska	migrace formaldehydu	Čína	OOVZ
65.	20.12.2012	2012.1754	Informace	melaminová miska	migrace formaldehydu	Čína	OOVZ
66.	20.12.2012	2012.1758	Informace	šťouchač na brambory	migrace PAA	Čína	OOVZ
67.	20.12.2012	2012.1759	Informace	odšťavňovač na ovoce	kovové úlomky	Čína	OOVZ
68.	21.12.2012	2012.1767	Informace	nylonová naběračka	migrace PAA	Čína	OOVZ

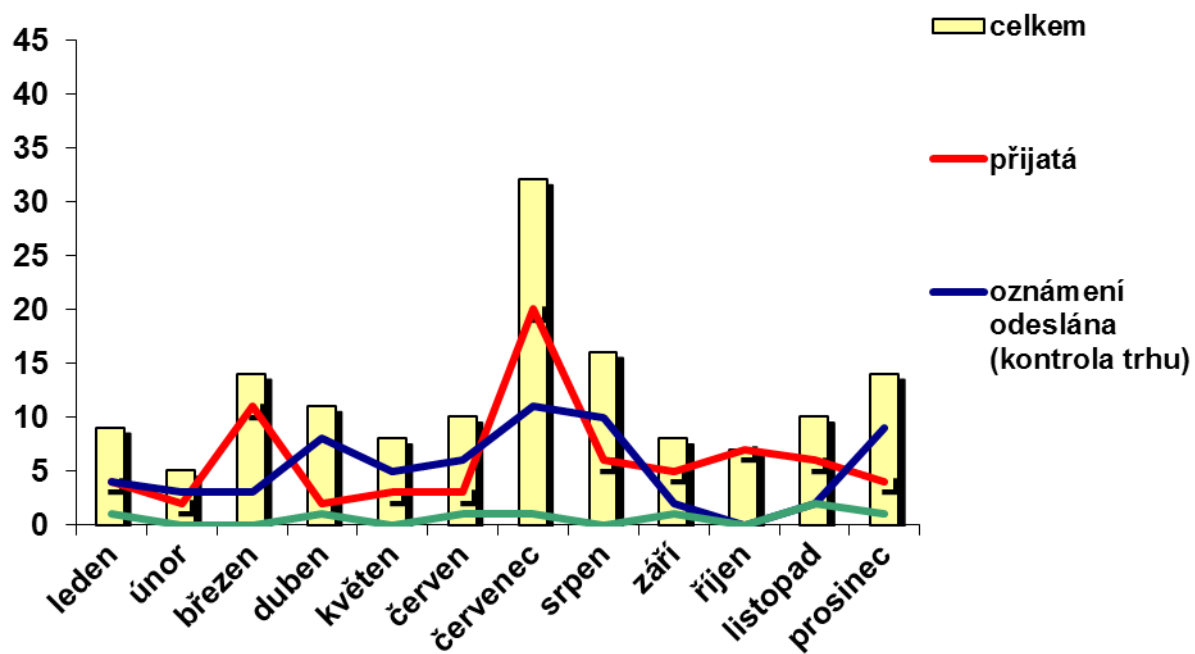
Příloha C:

Oznámení odeslaná systémem RASFF v ČR na základě kontroly dovozu v roce 2012

Poř. č.		Datum	Ref. č.	Kategorie	Produkt	Nebezpečí	Země původu	Dozorový orgán
1.	leden	26.1.2012	2012.AGI	Odmítnutí na hranicích	čaj OOLONG z Číny	rezidua pesticidů	Čína	SZPI, GŘC
2.	duben	25.4.2012	2012.AYD	Odmítnutí na hranicích	doplňěk stravy	nepovolená bylina Azadirachta indica	Indie	SZPI, GŘC
3. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	květen	11.5.2012	2012.BAU	Odmítnutí na hranicích	doplňěk stravy Melatonin 3G	nepovolená látko melatonin	USA	SZPI, GŘC
4. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	květen	14.5.2012	2012.BBA	Odmítnutí na hranicích	doplňěk stravy DHEA	nepovolená látko dehydroepiandr	USA	SZPI, GŘC
5.	červen	6.6.2012	2012.BEL	Odmítnutí na hranicích	rýžové nudle vermicelli	nepovolené GMO	Čína	SZPI, GŘC
6.	červenec	18.7.2012	2012.BMK	Odmítnutí na hranicích	doplňěk stravy VigRX Plus	nepovolené látky sildenafil a tadalafil	Čína	SZPI, GŘC
7.	září	3.9.2012	2012.BTC	Odmítnutí na hranicích	5-HTP	nepovolená látko	Čína	SZPI, GŘC
8.	listopad	8.11.2012	2012.CFP	Odmítnutí na hranicích	mlýnek na strouhanku a ořechy	narušení povrchu, odlupování vnitřní vrstvy	Čína	OOVZ
9.	listopad	16.11.2012	2012.CHP	Odmítnutí na hranicích	doplňěk pro zvláštní výživu	nepovolená látko yohimbin	USA	SZPI, GŘC
10.	prosinec	17.12.2012	2012.COE	Odmítnutí na hranicích	mandle	aflatoxiny	USA	SZPI, GŘC

Příloha D:

Vývoj počtu oznámení v ČR v jednotlivých měsících roku 2012

Seznam zkratk

AT	Rakouská republika
BE	Belgické království
BG	Bulharská republika
CY	Kyperská republika
ČR (CZ)	Česká republika
DE	Spolková republika Německo
DG SANCO	Generální ředitelství Evropské komise pro zdraví a ochranu spotřebitele (Directorate General for Health and Consumer Affairs)
DK	Dánské království
EE	Estonská republika
EFSA	Evropský úřad pro bezpečnost potravin (European Food Safety Authority)
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu (European Free Trade Association)
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
ES	Španělské království
EU	Evropská unie
FCM	Materiály a předměty určené pro styk s potravinami (Food Contact Materials)
FI	Finská republika
FR	Francouzská republika
GB	Spojené království Velké Británie
GMO	Geneticky modifikovaný organismus
GR	Řecká republika
GŘC	Generální ředitelství cel
HU	Maďarská republika
IE	Irsko
IS	Islandská republika
IT	Italská republika
LT	Litevská republika
LU	Lucemburské velkovévodství
LV	Lotyšská republika
MT	Maltská republika
NKM	Národní kontaktní místo systému RASFF
NL	Nizozemské království
NO	Norské království
OOVZ	Orgány ochrany veřejného zdraví
PNT	Potraviny nového typu
PL	Polská republika
PT	Portugalská republika
RASFF	Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (Rapid Alert System for Food and Feed)
RO	Rumunsko
SE	Švédské království
SI	Slovinská republika
SK	Slovenská republika
SVS	Státní veterinární správa
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Seznam tabulek

Tabulka č. 1	Vývoj počtu oznámení týkajících se České republiky od roku 2003	8
Tabulka č. 2	Oznámení odeslaná systémem RASFF v ČR na základě kontroly dovozu	14
Tabulka č. 3	Oznámení, ve kterých byla Česká republika uvedena jako země původu	15
Tabulka č. 4	Přehled zemí původu výrobků s nejčastějším výskytem chemické kontaminace v roce 2012	17
Tabulka č. 5	Přehled zemí původu výrobků s nejčastějším výskytem mykotoxinů	21

Seznam grafů

Graf č. 1	Podíl oznámení týkajících se potravin a krmiv na celkovém počtu oznámení týkajících se České republiky v roce 2012	8
Graf č. 2	Podíl jednotlivých oznámení v roce 2012 dle zpracování týkajících se České republiky	8
Graf č. 3	Podíl oznámení podle kategorií na úrovni Evropské komise v roce 2012	9
Graf č. 4	Podíl oznámení podle kategorií v České republice v roce 2012	9
Graf č. 5	Počet oznámení přijatých Evropskou komisí z jednotlivých členských států v roce 2012	9
Graf č. 6	Oznámení přijatá, rozdělená podle kategorie nevyhovujícího výrobku v roce 2012 . . .	10
Graf č. 7	Oznámení přijatá, rozdělená podle typu nebezpečí v roce 2012	11
Graf č. 8	Oznámení odeslaná na základě kontroly trhu, rozdělená podle kategorie nevyhovujícího výrobku v roce 2012	12
Graf č. 9	Oznámení odeslaná na základě kontroly trhu, rozdělená podle typu nebezpečí v roce 2012.	13
Graf č. 10	Četnost jednotlivých kontaminantů v roce 2012	16
Graf č. 11	Podíl jednotlivých nebezpečí týkajících se ovoce a zeleniny	18
Graf č. 12	Podíl jednotlivých nebezpečí v doplňcích stravy	19
Graf č. 13	Podíl jednotlivých nebezpečí v obilninách a obilných produktech	19
Graf č. 14	Podíl jednotlivých nebezpečí týkajících se FCM	20
Graf č. 15	Podíl jednotlivých mykotoxinů v roce 2012	20

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**Vydalo Ministerstvo zemědělství
Odbor bezpečnosti potravin**

Těšnov 17, 117 05 Praha 1

www.eagri.cz, www.bezpecnostpotravin.cz, www.viscojis.cz

© 2013